

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมเนื้อหาของทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยไว้หลายแนวคิด โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร วารสาร รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องทั้งนี้ เพื่อให้สามารถกำหนดกรอบแนวความคิดที่จะใช้เป็นแนวในการศึกษา ได้ครอบคลุมและชัดเจนขึ้น ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญตามลำดับดังต่อไปนี้

- 2.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของอาเซียน
- 2.2 คู่ประชาคมอาเซียน ปี 2559: ก้าวเข้าสู่ความร่วมมือด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 2.3 แนวโน้มในอนาคตของอาเซียน
- 2.4 สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและการปรับตัวขององค์กรธุรกิจ
- 2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการนิคมอุตสาหกรรม
- 2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ อาเซียน (Association of South East Asian Nations : ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปณิญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีจาก 5 ประเทศ ได้แก่ นายอาดัม มาลิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตุน อับดุล ราซัค บิน ฮุสเซน รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ ประเทศมาเลเซีย นายนาซิโซ รามอส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ นายเอส ราชารัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และพันเอก (พิเศษ) ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ข้างไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงปลอดภัยทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคม และวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจากเจตจำนงที่สอดคล้องกันนี้ นำไปสู่การขยายสมาชิกภาพ โดยบรูไนดารุสซาลาม ได้เข้าเป็นสมาชิกในลำดับที่ 6 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสหภาพ

พม่าเข้าเป็นสมาชิก พร้อมกัน เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540 และราชอาณาจักรกัมพูชา เข้าเป็นสมาชิก ลำดับที่ 10 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542 ทำให้ปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกรวมทั้งหมด 10 ประเทศ

ปฏิญญากรุงเทพฯ ได้ระบุวัตถุประสงค์สำคัญ 7 ประการ ของการจัดตั้งอาเซียน ได้แก่

- (1) ส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์และการบริหาร
- (2) ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
- (3) เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
- (4) ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
- (5) ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริม การศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- (6) เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนการ ปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม
- (7) เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอกองค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาค อื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ

นโยบายการดำเนินงานของอาเซียนจะเป็นผลจากการประชุมหารือในระดับหัวหน้า รัฐบาล ระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน ทั้งนี้การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) หรือ การประชุมของผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นการประชุมระดับสูงสุดเพื่อกำหนด แนวนโยบายในภาพรวมและเป็นโอกาสที่ประเทศสมาชิกได้ร่วมกันประกาศเป้าหมายและแผนงาน ของอาเซียนในระยะยาว ซึ่งจะปรากฏเป็นเอกสารในรูปแบบต่างๆ อาทิ แผนปฏิบัติการ (Action Plan) แถลงการณ์ร่วม (Joint Declaration) ปฏิญญา (Declaration) ความตกลง (Agreement) หรือ อนุสัญญา (Convention) ส่วนการประชุมในระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสจะเป็นการประชุม เพื่อพิจารณาทั้งนโยบายในภาพรวมและนโยบายเฉพาะด้าน

อาเซียนได้ลงนามร่วมกันในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี 2563 หรือ ค.ศ. 2020 โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมือ อย่างรอบด้าน ในด้านการเมือง ให้จัดตั้ง “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน” หรือ ASEAN Political Security Community (APSC) ด้านเศรษฐกิจ ให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน” หรือ ASEAN Economic Community (AEC) และด้านสังคมและวัฒนธรรม ให้จัดตั้ง “ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน” หรือ ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC) ซึ่ง ต่อมาผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าเดิมอีก 5 ปี คือ ภายในปี 2558 หรือ ค.ศ. 2015 โดยได้เล็งเห็นว่าสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

อาเซียนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถคงบทบาทนำในการดำเนินความสัมพันธ์ในภูมิภาค และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ภาพที่ 2.1 สัญลักษณ์ของอาเซียน

สัญลักษณ์ของอาเซียนเป็นรวงข้าวสีเหลือง 10 มัด หมายถึง การที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง 10 ประเทศรวมกัน เพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อยู่ในพื้นที่ วงกลมสีแดง สีขาว และน้ำเงิน ซึ่งแสดงถึงความเป็นเอกภาพ มีตัวอักษรคำว่า “Asean” สีน้ำเงิน อยู่ใต้ภาพรวงข้าวอันแสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อความมั่นคง สันติภาพ เอกภาพ และความก้าวหน้าของประเทศสมาชิกอาเซียน สีทั้งหมดที่ปรากฏในสัญลักษณ์ของอาเซียน เป็นสีสำคัญ ที่ปรากฏในธงชาติของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน สีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและความก้าวหน้า สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ และสีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง

2.1.1 ประเทศไทยกับอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ซึ่งก่อตั้งมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2510 มีพัฒนาการมาเป็นลำดับและไทยก็มีบทบาทสำคัญในการผลักดันความร่วมมือของอาเซียนให้มีความคืบหน้ามาโดยตลอด ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในขณะนั้น มีบทบาทสำคัญในการเดินทางไปเจรจาไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างมลายาและฟิลิปปินส์ เรื่องการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนซาบะห์และซาราวัก รวมทั้งการที่สิงคโปร์แยกตัวออกมาจากมลายา และได้เชิญรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีก 4 ประเทศ คือ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ มาหารือร่วมกันที่แหลมแท่น จังหวัดชลบุรีอันนำมาสู่การลงนามในปฏิญญากรุงเทพ เพื่อก่อตั้งอาเซียน ที่วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ไทยจึงถือเป็นทั้งประเทศผู้ร่วมก่อตั้งและเป็น ‘บ้านเกิด’ ของอาเซียน ต่อมาอาเซียนได้ขยายสมาชิกภาพขึ้นมาเป็นลำดับ โดยบรูไนดารุสซาลาม เข้าเป็นสมาชิกเป็นประเทศที่ 6 ในปี 2527 และภายหลังเมื่อ

ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เหลืออีก 4 ประเทศ คือ เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ทอยกันเข้าเป็นสมาชิกจนครบ 10 ประเทศ เมื่อปี 2542 นับเป็นก้าวสำคัญที่ไทยได้มีบทบาทเชื่อมโยงประเทศที่ตั้งอยู่บนภาคพื้นทวีปและประเทศที่เป็นหมู่เกาะทั้งหมดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีประเทศไทยเป็นจุดศูนย์กลาง ถึงแม้ว่าปฎิญากรุงเทพ จะมีได้ระบุถึงความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง โดยกล่าวถึงเพียงความร่วมมือกันด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา การเกษตร อุตสาหกรรม การส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค แต่อาเซียนได้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างประเทศในภูมิภาคลดความหวาดระแวงและช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

ต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และที่สำคัญไทยได้เป็นแกนนำร่วมกับอินโดนีเซียและประเทศสมาชิกอาเซียนดั้งเดิมในการแก้ไขปัญหาภูมิพชรรวมทั้งความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยอินโดจีนจนประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและช่วยเสริมสร้างสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อไทยที่เป็นประเทศด่านหน้า

นอกจากนี้ ประเทศไทย โดยท่านอดีตนายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน ก็มีบทบาทสำคัญในการผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนให้มีความคืบหน้า โดยการริเริ่มให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ ASEAN Free Trade Area (AFTA) ขึ้นเมื่อปี 2535 โดยอาเซียนตกลงที่จะลดภาษีศุลกากรระหว่างกันให้เหลือร้อยละ 0-5 ในเวลา 15 ปี ซึ่งต่อมาได้ลดเวลาลงเหลือ 10 ปี โดยประเทศสมาชิกเก่า 6 ประเทศ ได้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี 2546 ในขณะที่ประเทศสมาชิกใหม่ 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ดำเนินการเสร็จสิ้นในปี 2551

ต่อมาที่ประชุมสุดยอดอาเซียนที่บาหลีเมื่อปี 2546 ได้แสดงเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะสร้างประชาคมอาเซียน โดยมีการจัดทำแผนงานด้านต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว นำมาสู่การจัดทำ

กฎบัตรอาเซียน เพื่อวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรของอาเซียน ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีกฎกติกาในการทำงานมีประสิทธิภาพ และเป็นองค์กรเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้กฎบัตรอาเซียน ได้เริ่มมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2551 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่ประเทศไทยได้เข้าดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน และที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2552 ได้รับรองปฎิญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในทั้ง 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558

2.1.2 ประเทศไทยกับการดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน

เมื่อเดือนกรกฎาคม 2551 ไทยเข้าดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนต่อจากสิงคโปร์ นับเป็นช่วง หัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียน รวมทั้งอยู่ในช่วงเดียวกับที่คนไทย คือ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ ดำรงตำแหน่งเลขาธิการอาเซียน ไทยจึงให้ความสำคัญต่อการวางรากฐานสำหรับการสร้างประชาคมอาเซียนเพื่อให้เป็นประชาคมที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ โดยการเสริมสร้างประสิทธิภาพของกลไกต่างๆ ของอาเซียนให้สามารถเข้าไปร่วมแก้ไข ปัญหาที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้อย่างทันทั่วถึง

นอกจากนี้ไทยได้ผลักดันให้กลไกใหม่ ๆ ของอาเซียนที่กำหนดไว้ในกฎบัตรอาเซียน สามารถดำเนินงาน ได้อย่างครบถ้วน ทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียนที่กรุงเทพฯ คณะมนตรีประสานงานอาเซียน และคณะมนตรีประจำประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคประชาสังคมต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อช่วยกันสร้างประชาคมอาเซียน ดังจะเห็น

ได้จากกริเริ่มให้มีการพบปะอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้นำอาเซียนกับผู้แทนสมัชชารัฐสภาอาเซียนเยาวชนอาเซียนและภาคประชาสังคมอาเซียน ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 และครั้งที่

15 ที่อำเภอชะอำ-หัวหินเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของไทยในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เป็น ‘ประชาคม เพื่อประชาชน’ ก็คือ การจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนเพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และองค์กรภาคประชาสังคมต่างๆ ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของประชาชนในภูมิภาค ซึ่งเป็นที่น่ายินดีว่า เป้าหมายดังกล่าวได้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรมในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ที่อำเภอชะอำ-หัวหิน เมื่อเดือนตุลาคม 2552 ซึ่งมีการประกาศจัดตั้งคณะกรรมการการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นอย่างเป็นทางการ นับเป็นความสำเร็จประการหนึ่งที่ไทยในฐานะประธานอาเซียนได้มีบทบาทสำคัญในการผลักดัน

นอกจากนี้ ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเรื่องการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี2558 อาเซียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประชาชนทั้งในเรื่องการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและรู้สึก

เป็นเจ้าของประชาคมที่จะสร้างขึ้น ทั้งนี้ บทเรียนจากสหภาพยุโรปชี้ให้เห็นว่า ประชาคมจะไม่สามารถบรรลุผลได้หากประชาชนไม่ให้การสนับสนุน ดังนั้น ในช่วงเวลานับจากนี้จนถึงปี2558 ประเทศไทย

ได้พยายามผลักดันให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ (Community of Action) มีการเชื่อมโยงและติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างใกล้ชิด (Community of Connectivity) รวมทั้งเป็นประชาคมเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง (Community of People)

2.1.3 ประโยชน์ที่ไทยได้รับ

ในภาพรวมประเทศไทยได้รับประโยชน์เป็นอย่างมากจากความร่วมมือด้านต่างๆ ของอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์จากการที่ภูมิภาคมีเสถียรภาพและสันติภาพอันเป็นผลจากกรอบความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักลงทุนต่างชาติเดินทางเข้ามาลงทุนและท่องเที่ยวในประเทศไทยการที่ประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าไปยังประเทศสมาชิกอาเซียน

ได้มากขึ้น และมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง รวมถึงการมีนักท่องเที่ยวจากประเทศสมาชิกอาเซียนเดินทางมายังประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอันเป็นผลมาจากการมีกรอบความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียนและการที่ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น โรคระบาด โรคเอดส์ ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติ และอาชญากรรมข้ามชาติ อันเป็นผลมาจากการมีความร่วมมือทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน ซึ่งหากไม่มีแล้ว ก็คงเป็นการยากที่ประเทศไทยจะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้โดยลำพัง

ในปัจจุบันอาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทย มีมูลค่าการค้าระหว่างกันกว่า 1.75 ล้านล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 19.2 ของมูลค่าการค้าทั้งหมดของไทย ในจำนวนนี้เป็นการส่งออกจากไทยไปอาเซียนร้อยละ 20.7 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด โดยไทยเป็นฝ่ายได้ดุลมาตลอด

การรวมตัวกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับการขยายความร่วมมือเพื่อเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน ช่วยเพิ่มโอกาสทางการค้าและการลงทุนให้กับไทย โดยขยายตลาดให้กับสินค้าไทยจากประชาชนไทย 60 ล้านคนเป็นประชาชนอาเซียนเกือบ 600 ล้านคน ซึ่งไทยจะได้เปรียบประเทศสมาชิกอื่นเพราะมีที่ตั้งอยู่ใจกลางอาเซียน สามารถเป็นศูนย์กลางทางการคมนาคมและขนส่งในภูมิภาค

2.2 คู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558: ก้าวเข้าสู่ความร่วมมือด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

“ประชาคมอาเซียน” เป็นเป้าหมายของการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศในทุกด้าน รวมถึงความสามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ ๆ ระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค เช่น ภาวะโลกร้อน การก่อการร้าย หรืออาจกล่าวได้ว่า การเป็นประชาคมอาเซียนคือการทำให้ประเทศสมาชิกรวมเป็น

“ครอบครัวเดียวกัน” มีความแข็งแกร่งและมีภูมิทัศน์ที่ดี สมาชิกในครอบครัวมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีปลอดภัย และสามารถทำมาค้าขายได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น

แรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงจัดตั้งประชาคมอาเซียนซึ่งถือเป็นการปรับปรุงและวางรากฐานของพัฒนาของอาเซียนครั้งใหญ่คือ สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้อาเซียนต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ เช่น โรคระบาด อาชญากรรมข้ามชาติภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อน และความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการไม่สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอินเดียได้ เพราะประเทศเหล่านี้ มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด

ประชาคมอาเซียนถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนตุลาคม 2546 จากการที่ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord) เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน ภายในปี 2563 ต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม 2550 ที่เซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นภายในปี 2558

ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยความร่วมมือ 3 ด้านซึ่งเปรียบเสมือนเสาหลักสามเสาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political - Security Community - APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) เสาหลักแต่ละด้านมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community) อาเซียนมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในด้านการเมืองและความมั่นคง เพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี

เพื่อรองรับการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนประเทศสมาชิกได้ร่วมจัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community Blueprint) โดยเน้น 3 ประการ คือ 1) การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม การต่อต้านทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป็นต้น 2) ส่งเสริมความสงบสุข และรับผิดชอบร่วมกัน ในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบเดิม ซึ่งหมายถึง มาตรการสร้างความ

ไว้เนื้อเชื่อใจ และการระงับข้อพิพาทโดยสันติเพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุขและไม่มีความหวาดระแวง นอกจากนี้ ยังขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติ และภัยธรรมชาติ และ 3) การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกกำหนดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบ ASEAN+3 กับจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) อาเซียนจะรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558 โดยมีเป้าหมายอาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน และมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรีอาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) ซึ่งเป็นแผนงานบูรณาการการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4 ด้าน คือ 1) การตลาดและฐานการผลิตเดียว โดยจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้าบริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี รวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม โดยได้กำหนดเป้าหมายเวลาที่จะค่อย ๆ ลดหรือยกเลิกมาตรการที่มีใช้ภายในสำหรับประเทศสมาชิกเก่า 6 ประเทศภายในปี 2553 เปิดตลาดภาคบริการและเปิดเสรีการลงทุนภายในปี 2558 และเปิดเสรีการลงทุนภายในปี 2553 2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียนโดยให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศและพลังงาน) 3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ เช่น ข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration- IAI) เป็นต้น เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก และ 4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรีของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่างๆ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) อาเซียนมุ่งหวังประโยชน์จากการรวมตัวกันเพื่อทำให้ประชาชนมีการอยู่ดีกินดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีความร่วมมือเฉพาะด้าน (functional cooperation) ภายใต้ประเด็นเชิงสังคมและวัฒนธรรมที่ครอบคลุมในหลายด้าน ได้แก่ เยาวชน การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สิทธิมนุษยชน สาธารณสุข วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สตรี แรงงาน การจัดการความยากจน

สวัสดิการสังคมและการพัฒนาวัฒนธรรมและสารสนเทศ กิจกรรมพลเรือน การตรวจคนเข้าเมือง และ กองสุล ขาเสพติด การจัดการภัยพิบัติ และสิทธิมนุษยชน โดยมีคณะทำงานอาเซียนรับผิดชอบการ ดำเนินความร่วมมือในแต่ละด้าน

อาเซียนได้ตั้งเป้าการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนในปี 2558 โดยมีมุ่งหวังใน การเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาทร และแบ่งปันประชากรอาเซียน มี สภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity)

เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน อาเซียนได้จัดทำแผนงานการ จัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) ซึ่ง ประกอบด้วยความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development) 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection) 3) สิทธิและความยุติธรรมทาง สังคม (Social Justice and Rights) 4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) 5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity) 6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap) โดยมีกลไกการดำเนินงาน ได้แก่ การประชุมรายสาขา (Sectoral) ระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส (Senior Officials Meeting) และระดับรัฐมนตรี (Ministerial Meeting) คณะมนตรีประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (AWEAN Socio-Cultural Community Council) รวมทั้งการประชุมคณะกรรมการด้านสังคมและวัฒนธรรม (Senior officials Committee for ASEAN Socio-Cultural Community) (กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานรัฐมนตรี, 2554)

จากนั้นในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ที่อินโดนีเซีย เมื่อ 7 ต.ค. 2546 ผู้นำประเทศ สมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ

1. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community:AEC)
2. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Socio-Cultural Pillar)
3. ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (Political and Security Pillar)

คำขวัญของอาเซียน คือ **“One Vision, One Identity, One Community.”** ห นึ่ง วิสัยทัศน์ **หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม** เดิมกำหนดเป้าหมายที่จะตั้งขึ้นในปี 2563 แต่ต่อมาได้ตกลงกันเลื่อนกำหนดให้เร็วขึ้นเป็นปี 2558 และก้าวสำคัญต่อมาคือการจัดทำปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่เดือนธันวาคม ปี 2552 นับเป็นการยกระดับความร่วมมือของอาเซียนเข้าสู่มิติใหม่ในการสร้างประชาคม โดยมีพื้นฐานที่แข็งแกร่งทางกฎหมายและมีองค์กรรองรับการดำเนินการเข้าสู่เป้าหมายดังกล่าวภายในปี 2558 ทำให้ในปัจจุบันประเทศสมาชิก

อาเซียนมีจำนวนรวม 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา บรูไน

สำหรับเสาหลักการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) ภายในปี 2558 เป็นไปเพื่อให้อาเซียนมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี และเงินทุนที่เสรีขึ้น ต่อมาในปี 2550 อาเซียนได้จัดทำพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เป็นแผนบูรณาการงานด้านเศรษฐกิจให้เห็นภาพรวมในการมุ่งไปสู่ AEC ซึ่งประกอบด้วยแผนงานเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ พร้อมกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการต่าง ๆ จนบรรลุเป้าหมายในปี 2558 รวมทั้งการให้ความยืดหยุ่นตามที่ประเทศสมาชิกได้ตกลงกันล่วงหน้า โดยในอนาคต AEC จะเป็นอาเซียน+3 โดยจะเพิ่มประเทศจีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น เข้ามาอยู่ด้วย และต่อไปก็จะมีการเจรจา อาเซียน+6 จะมีประเทศจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และ อินเดียต่อไป (องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน, www.thai-aec.com)

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จึงเป็นการจัดสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เป็นตลาด และฐานผลิตเดียวที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และการลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี ดังนั้นการรวมกลุ่มประเทศเปลี่ยนเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้เกิดผลกระทบด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแรงงาน โดยจะมีการถ่ายเทแรงงานฝีมือให้สามารถทำงานในประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้น แม้ว่าหลายคนจะยังไม่เคยทราบว่าอาชีพที่มีโอกาสเป็นที่สนใจเมื่อถึงเวลาที่จะเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคืออะไร แต่อาชีพอิสระที่ได้มาตรฐานได้รับการรับรองสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศแถบอาเซียนได้ทันที ไม่มีการปิดกั้น ตามที่ได้ตกลงไว้ ก็คือ แพทย์ พยาบาล บัญชี สถาปนิก วิศวกร ช่างสำรวจ ทันตแพทย์ ซึ่งภาษาที่จำเป็นในการสื่อสารคือภาษาอังกฤษ ซึ่งนักศึกษา และผู้ที่ต้องการหางานทำจำเป็นต้องตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก เมื่อเรียนจบปริญญาตรี ต้องใช้องค์ความรู้ที่เรียนมาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะต้องเรียนรู้ และมีทักษะในการใช้งานในภาษาอังกฤษ รู้ภาษาจีน รู้ประวัติศาสตร์ และรู้ในเรื่องของเทคโนโลยีด้วย นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งอาชีพที่กำลังอยู่ในขั้นตอนของการเสนอข้อตกลงร่วมกัน คือ บุคลากรวิชาชีพทางการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่ควรจะต้องตระหนัก และได้รับการกล่าวถึง คือ เรื่องของสมรรถนะความรู้ความสามารถ ในการบริการ การทำงานกับเพื่อนร่วมงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการปรับตัว ความยืดหยุ่นในการทำงาน บุคคลมีสมรรถนะคือบุคคลที่ทำงานเร็ว เรียนรู้้อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาสม่ำเสมอ เพราะฉะนั้นนักศึกษาและผู้ที่ต้องการหางานทำ จึงต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองเอาไว้เมื่อเวลามาถึง เพราะหากความสามารถที่ตนเองมีเหนือกว่าคนอื่นซึ่งอยู่ในสายอาชีพเดียวกัน หนทางในการทำงานก็จะเปิดกว้างยิ่งขึ้น (อาชีพยอดฮิตในอาเซียน, เคลรินทร์ออนไลน์ 18 มกราคม 2556)

ในช่วงเวลาทั้งในปัจจุบันและจากนี้ไปประชาชนจากทุกประเทศในกลุ่ม AEC ต่างก็ได้เห็นถึงความพยายามที่จะผลักดันและสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งเพื่อพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งถึงเวลาแล้วที่ทุกคนภายในประเทศควรตระหนักถึงการเกิด AEC และเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเพื่อเปิดรับโอกาสอย่างเต็มที่ (นักศึกษาจบใหม่กับสิ่งที่นำไปใน AEC, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ)

ความเข้าใจเจตนารมณ์ของ AEC Blueprint สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือโดยเสรีคือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การค้าการลงทุนเสรี 4 ประการ ได้แก่ การค้าเสรี การบริการเสรี การลงทุนเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรี โดยการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีจะต้องมีกฎ กติกา ที่ต้องปฏิบัติซึ่งทำให้มองไม่ชัดว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือภายใต้กรอบอาเซียนมีความได้เปรียบการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศที่เป็นอยู่อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อประเทศไทยและอาเซียนมีความตกลงทางการค้ากับประเทศอื่นๆ อีกเกือบทั่วโลก

บริบทการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรีในกรอบของ AEC มี 2 ประเภท 1) การค้าบริการ (กรอบความตกลงการค้าบริการอาเซียน - ASEAN Framework Agreement on Services : AFAS) รวมทั้งการเคลื่อนย้ายตามธรรมชาติของการค้า/การลงทุน และ 2) การเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพตามข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก (Mutual Recognition Arrangements : MRAs) ซึ่งการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งสองประเภทยังมีแตกต่างกัน กล่าวคือ

การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือตามการค้าบริการหรือ AFAS คือ การลด /ยกเลิกกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการในอาเซียน ประกอบด้วย การค้าบริการ 4 ประเภท คือ 1) การขายบริการข้ามพรมแดน 2) บุคคลผู้ถือสัญชาติเดินทางไปให้บริการในต่างประเทศ 3) ผู้ให้บริการต่างชาติเข้ามาจัดตั้งธุรกิจให้บริการ และ 4) บุคลากรต่างชาติเดินทางไปให้บริการในต่างประเทศ ข้อจำกัดสำคัญของการค้าบริการคือ ไม่ใช้กับบุคคลต่างชาติที่เดินทางเข้ามาเพื่อหางานทำ การขอสัญชาติ ถิ่นที่อยู่ หรือการจ้างงาน ที่เป็นการถาวร ดังนั้นในส่วนนี้เมื่อเข้าสู่ AEC แล้วนักธุรกิจยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศปลายทางทั้งกฎหมายเข้าเมืองและกฎหมายอื่นๆ และใช้ได้เฉพาะสาขาบริการเท่าที่ได้ตกลงกันเท่านั้น นอกจากนี้แท้จริงแล้ว การเคลื่อนย้ายแรงงานตาม AFAS ก็เหมือนกับความตกลงในด้านนี้ใน GATS และ WTO ที่มีสมาชิกทั่วโลกเพียงแต่ AFAS มีสาขาบริการที่ทำความตกลงแล้วไม่ต่ำกว่า 65 สาขา ในขณะที่ GATS และ WTO ยังไม่มีความคืบหน้า

ส่วนกรณีของ MRAs นั้นเป็นการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพ โดยต้องเป็นการเคลื่อนย้ายเฉพาะแรงงานฝีมือและต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ใน MRAs ของอาเซียนซึ่งปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามใน MRAs ไปแล้ว 7 วิชาชีพ คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ และนักบัญชี และ 1 กลุ่มอาชีพคือการท่องเที่ยว แต่อุปสรรคของการเคลื่อนย้ายแรงงานกลุ่มนี้ คือ 1) ต้องขึ้นทะเบียนวิชาชีพ (รับรอง

คุณสมบัติวิชาชีพ อาจต้องมีการทดสอบตามมาตรฐานที่กำหนด) ในประเทศปลายทาง 2) ต้องได้รับใบอนุญาตทำงานจากประเทศที่เข้าไปทำงาน 3) ต้องปฏิบัติตามกฎ/ระเบียบของประเทศที่เข้าไปทำงาน ซึ่งในกรณีของไทยเราระบุว่าต้องมีประสบการณ์ กล่าวคือ ไม่ใช่ผู้จบการศึกษาใหม่ เช่น พยาบาลต้องมีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปี แพทย์ต้องมีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี เป็นต้น

การแสวงหาโอกาสจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามแนวทางของความต้องการแรงงานอยู่ที่ การวางแผนตลาดแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อลดความกดดันเรื่องการลังงานและการว่างงานของแรงงานมีการศึกษา(แรงงานระดับสูง) สามารถทำได้ทั้ง ตามข้อตกลง ASAF และ MRAs โดยควรเน้นการส่งเสริมการส่งออกแรงงานระดับวิชาชีพ 8 สาขาตามเงื่อนไข MRAs ซึ่งสิ่งที่ควรเตรียมพร้อมคือ ศึกษาตลาดแรงงานวิชาชีพในประเทศปลายทางเพื่อกำหนดประเทศเป้าหมายและเป้าหมายเชิงปริมาณ ขณะเดียวกันในเชิงคุณภาพต้องศึกษาเงื่อนไขการจ้างงานแรงงานต่างประเทศของประเทศเป้าหมาย ทั้ง MRAs และคุณภาพทางวิชาชีพที่ต้องการ และแก้ไขจุดอ่อนของแรงงานไทย โดยเฉพาะในเรื่องภาษาอังกฤษ และไอที (IT) เพิ่มจุดแข็งของคนไทยโดยการอบรมโดยตรงและโดยอ้อมให้มีคุณลักษณะ (Attributes) ต่างๆ ที่ภาคธุรกิจต้องการ เช่น มีระเบียบวินัย มีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม มีความทุ่มเทให้กับงาน เป็นต้น สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานตามข้อตกลง ASAF นั้น ก็อยู่ที่ต้องการขยายการค้าการลงทุนไปในประเทศอาเซียน เพื่ออาศัย ASAF เป็นพาหนะนำแรงงานระดับสูงของไทยออกสู่ตลาดอาเซียน

ดังเป็นที่ยอมรับกันในโลกปัจจุบันซึ่งเราเรียกกันว่า โลกาภิวัดน์ ถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมโลกมากมาย อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเทคโนโลยีนั้น ภาคอุตสาหกรรมถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นความคิดเห็นที่ผู้ทำวิจัยจะได้รับจากงานวิจัยชิ้นนี้ย่อมเป็นการสะท้อนถึงความคิดเห็นจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในแวดวงของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทางวิชาการควรจะได้รับทราบเพื่อปรับแนวทางให้สอดคล้องกับการศึกษาและแนวทางในการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อการปรับตัว และสามารถรับรู้ในข้อเท็จจริงที่กำลังจะเกิดขึ้นในลักษณะสร้างสรรค์อันเป็นผลจากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็ย่อมเป็นประโยชน์แก่ทั้งตัวนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนสังคมและประเทศชาติในที่สุดนั่นเอง ทั้งนี้ นักศึกษาในฐานะผู้ที่เป็นผลผลิตทางด้านวิชา และวิทยาการของความเจริญต่าง ๆ ย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องรับแรงเรียนรู้ถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นพวกเขาจึงจำเป็นต้องมีความรอบรู้ในสิ่งที่ตนเองจะต้องเผชิญ และปรับตัว เสริมสร้างจนสามารถตอบสนองกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับงานที่ตนเองจะต้องปฏิบัติในปัจจุบันและอนาคต

ทั้งนี้ได้มีการเร่งรัดให้มีการรวมตัวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ภายในปี 2563 และให้เร่งรัดการรวมกลุ่มเพื่อเปิดเสรีสินค้าและบริการสำคัญ 11 สาขา (priority sectors) ได้แก่ การท่องเที่ยว การบิน ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าเกษตร ประมง เทคโนโลยีสารสนเทศ และสุขภาพ

อาเซียนได้ตกลงที่จะเปิดเสรีด้านการค้า สินค้าและบริการให้เร็วขึ้นกว่ากำหนดการเดิม ในสาขาสินค้าและบริการสำคัญ 11 สาขา ซึ่งต่อมาได้เพิ่มสาขาที่ 12 คือ สาขาโลจิสติกส์ เพื่อเป็นการนำร่อง และส่งเสริมการผลิตสินค้า โดยใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในอาเซียน ซึ่งก็เป็นไปตามแผนการที่ได้ดำเนินการเพื่อมุ่งไปสู่การเป็น AEC และได้มอบหมายให้ประเทศต่าง ๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานหลัก (Country Coordinators) ในแต่ละสาขา คือ

- 1) พม่า สาขาผลิตภัณฑ์เกษตร และสาขาประมง
- 2) มาเลเซีย สาขาผลิตภัณฑ์ยาง และสาขาส่งออก
- 3) อินโดนีเซีย สาขายานยนต์ และสาขาผลิตภัณฑ์ไม้
- 4) ฟิลิปปินส์ สาขาอิเล็กทรอนิกส์
- 5) สิงคโปร์ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาสุขภาพ
- 6) ไทย สาขาการท่องเที่ยว และสาขาการบิน
- 7) เวียดนาม สาขาโลจิสติกส์

ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่า ตลาดการค้าของประเทศไทยก็จะใหญ่ขึ้น แทนที่จะเป็นตลาดของคนไทย 67 ล้านคน ก็จะกลายเป็นตลาดของคน 590 ล้านคน ซึ่งจะทำให้ไทยกลายเป็นแหล่งลงทุนที่น่าสนใจ เพราะสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยสามารถส่งออกไปยังอีก 9 ประเทศ (ฝ่ายวิชาการ ปัญญาชน, 2555)

ขณะนี้ข้อตกลงอาเซียนได้ขยายขอบเขตเพิ่มเติมมากขึ้น โดยมีข้อตกลงที่เรียกว่า “อาเซียน +3” (ASEAN Plus Three) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน กับ 3 ประเทศใหญ่ ๆ คือ เกาหลีใต้ จีน ญี่ปุ่น ซึ่งทั้ง 3 ประเทศนี้ถือเป็นประเทศผู้นำด้านเศรษฐกิจในทวีปเอเชีย และมีบทบาทสำคัญในระดับโลกเลยทีเดียว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือ และสนับสนุนกันในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างเขตความร่วมมือทางความมั่นคง เศรษฐกิจ และการเมืองที่ไม่ใช้ความรุนแรง

อีกข้อตกลงหนึ่งเรียกว่า “อาเซียน +6” (ASEAN Plus Six) เป็นการรวมกลุ่มกันระหว่างอาเซียน +3 กับอีก 3 ประเทศ คือ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย รวมเป็น 16 ประเทศ ร่วมมือกันในด้านเศรษฐกิจ การเปิดการค้าเสรี เน้นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละประเทศ รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างความเข้มแข็งให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มสมาชิกในการลงทุนและทางการค้าให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันกับภูมิภาค

อื่น ๆ ได้ ซึ่งอาเซียน +6 มีประชากรรวมกันกว่า 3 พันล้านคน หรือคิดเป็น 50% ของประชากรโลกเลยทีเดียว (ไอคิวพลั, 2557)

2.3 แนวโน้มในอนาคตของอาเซียน

หากเรานับย้อนหลังไปตั้งแต่การก่อตั้งอาเซียนจนถึงปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าประชาคมอาเซียนได้ประสบความสำเร็จในการบรรลุถึงเป้าหมายสำคัญ ๆ อย่างน่าพึงพอใจ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านความมั่นคง ด้านสังคม และด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศในกลุ่มอื่น ๆ ภายนอกอาเซียน อย่างไรก็ตามอาเซียนในวันนี้กำลังประสบกับปัญหาใหม่ ๆ หลากหลายประการทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกภูมิภาค ซึ่งท้าทายกระบวนการรวมตัวและความเป็นปึกแผ่นของประเทศสมาชิกเป็นอย่างมาก ดังนั้นอาเซียนจึงได้ผลักดันการประชุมและกระบวนการร่วมมือระดับภูมิภาค และมีโอกาสได้พบปะกันมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนากลุ่มประเทศอาเซียนให้เจริญรุ่งเรืองไปพร้อม ๆ กัน

นับตั้งแต่การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ที่ประเทศสิงคโปร์ในปี พ.ศ. 2535 ก็ได้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ขึ้น และนับแต่นั้นมากิจกรรมของอาเซียนได้ขยายครอบคลุมไปสู่ทุกสาขาหลักทางเศรษฐกิจ รวมทั้งในด้านการค้าสินค้าและบริการ การลงทุน มาตรฐานอุตสาหกรรมและการเกษตร พลังงาน การขนส่ง ทรัพยากรทางปัญญา และการเงิน การคลัง เป็นต้น ส่วนความร่วมมือด้านสังคมของอาเซียนก็มีความหลากหลาย เช่น การพัฒนาสังคม วัฒนธรรม การศึกษา สาธารณสุข วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งยังรวมไปถึงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดอีกด้วย

สำหรับทิศทางในอนาคตของอาเซียนนั้น อาเซียนกำลังร่วมกันผลักดันความร่วมมือในสาขาต่างๆ ให้มีความก้าวหน้าขึ้น และตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เสริมสร้างการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศนอกภูมิภาคเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศในเอเชียตะวันออก กลุ่มสหภาพยุโรป และกลุ่มประเทศละตินอเมริกา เป็นต้น
- 2) เสริมสร้างบทบาทของเวทีการประชุมอาเซียนในเรื่องความร่วมมือทางด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ให้เป็นจักรกลสำคัญในการป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งในภูมิภาค
- 3) ผลักดันและส่งเสริมการรวมตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อขยายการค้าภายในภูมิภาค และเพื่อเป็นการชักจูงการลงทุนจากต่างชาติด้วยการเปิดการค้าเสรีเต็มรูปแบบ

สำหรับสินค้าบางรายการที่อาเซียนมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงระดับโลก (ASEAN Product Community) เป็นต้น

4) เร่งกำหนดแผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับภูมิภาคที่มุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสามารถปรับตัวเข้ากับวิทยาการสมัยใหม่ และสภาพทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อาทิเช่น การจัดทำเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) และการพิจารณาจัดตั้งมหาวิทยาลัย ASEAN Virtual University เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มของมหาวิทยาลัย โดยใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลอื่น ๆ

5) มุ่งเน้นการจัดความยากจน การเพิ่มการจ้างงานที่มีผลผลิตที่สูงขึ้น และการคุ้มครองกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม

6) เร่งรัดความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศลุ่มน้ำโขง เพื่อเป็นการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศสมาชิกใหม่ และสนับสนุนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ให้สอดคล้องกับตลาดของอาเซียน

โดยอนาคตของอาเซียนจะเป็นไปในทิศทางใด ไม่เพียงแต่ภาครัฐเท่านั้นที่มีส่วนสำคัญ แต่ประชาชนของประเทศในอาเซียนทุกคน รวมทั้งประชาชนไทยก็มีส่วนสำคัญที่คอยเกื้อหนุนและส่งเสริมให้ประชาคมอาเซียนได้พัฒนาก้าวหน้า และเติบโตก้าวหน้าไปทั่วโลกต่อไปในอนาคต (กลุ่มวิชาการสุพรรณิการ์, 2558)

2.4 สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและการปรับตัวขององค์กรธุรกิจ

2.4.1 สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

อาจกล่าวได้ว่าโลกมีความเปลี่ยนแปลงในทุกรูปแบบอย่างไม่หยุดยั้ง ประเทศไทยต้องปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย โดยการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารองค์กรธุรกิจจะต้องมีหน้าที่วิเคราะห์และติดตามผลจากความเปลี่ยนแปลงทั้งทางบวกและทางลบ อีกทั้งคาดคะเนความเปลี่ยนแปลงและผลที่อาจตามมา ดังนั้น หน้าที่ขององค์กรธุรกิจในปัจจุบันจึงสัมพันธ์กับบทบาทของสังคมและการเมือง องค์กรธุรกิจต้องจัดระเบียบตัวเองเพื่อสนองตอบหน้าที่ความรับผิดชอบใหม่ ในปัจจุบันการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลในเชิงเศรษฐกิจหรือในเชิงธุรกิจแต่เพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้องค์กรธุรกิจประสบความสำเร็จได้อีกต่อไปแล้ว ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในเรื่องอื่นๆ ที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อธุรกิจด้วย

ประเทศไทยต้องใช้วิธีการทุกอย่างในการพัฒนาและก้าวตามให้ทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม โดยต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมอย่างถ่องแท้และเท่าทัน ผู้นำในทุกระดับของหน่วยงานและองค์กรต้องมีวิสัยทัศน์ที่จะชี้นำให้การเปลี่ยนแปลงของประเทศทุกรูปแบบตามทันสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงนั้น ด้วยเหตุนี้ การศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การธุรกิจที่เปลี่ยนไปของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องศึกษาสภาพแวดล้อมขององค์การธุรกิจของโลกประกอบกันด้วย

ทั้งนี้การทำความเข้าใจในสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหาร ผู้บริหารต้องศึกษาทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้ดี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผลกระทบของสภาพแวดล้อมต่องานด้านการผลิต การตลาด การบริหารทรัพยากรบุคคล และการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินการขององค์การโดยส่วนรวม เพื่อให้การดำเนินการขององค์การเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

2.4.2 สภาพแวดล้อมขององค์การธุรกิจ

ผู้บริหารองค์การจะต้องพิจารณาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่องค์การเผชิญอยู่ว่ามีผลกระทบต่อการตัดสินใจและกิจกรรมต่างๆ ขององค์การธุรกิจอย่างไร เพื่อจะได้มีโอกาสดำเนินการป้องกันภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้น ผู้บริหารควรตระหนักถึงโอกาสและวางแผนสำหรับอนาคต เพราะหากผู้บริหารขาดการเอาใจใส่ต่อสภาพแวดล้อมย่อมแสดงว่าองค์การธุรกิจอาจจะดำเนินการไม่บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้สภาพแวดล้อมขององค์การธุรกิจสามารถมีส่วนช่วยส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จขององค์การก็เป็นไปได้ทั้งสองบทบาท ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมล้วนประกอบด้วยพลังที่มีอิทธิพลต่อองค์การทั้งสิ้นซึ่งผู้บริหารไม่สามารถมองข้ามได้เลย

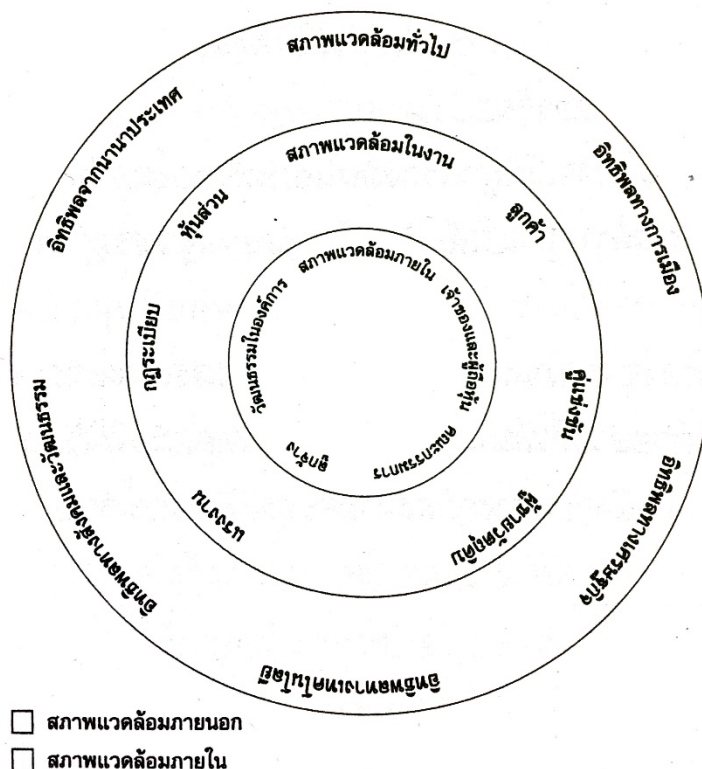
ภาพรวมของสภาพแวดล้อมขององค์การธุรกิจประกอบด้วยปัจจัยหลายประการดังภาพที่

2.2

2.4.3 สภาพแวดล้อมภายในกิจการ

ประกอบด้วยพลังที่อยู่ภายในองค์กรอันมีเจ้าของและผู้ถือหุ้น คณะกรรมการของกิจการ ลูกจ้าง วัฒนธรรมในองค์กร ทั้งนี้พลังของสภาพแวดล้อมภายนอกมีอิทธิพลอย่างมากต่อองค์กรก็จริง แต่ผู้บริหารต้องดำเนินการกับพลังภายในขององค์กรร่วมด้วยควบคู่กัน ธุรกิจจึงจะบรรลุเป้าหมาย ในทางตรงกันข้าม สภาพแวดล้อมภายนอกกิจการ ประกอบด้วยพลังที่อยู่ภายนอกองค์กร ซึ่งอาจแยกให้เห็นความแตกต่างเป็นสภาพแวดล้อมทั่วไป และสภาพแวดล้อมที่มีผลโดยตรงต่อธุรกิจคือสภาพแวดล้อมในงาน ทั้งนี้ พลังของสภาพแวดล้อมภายนอกกิจการอยู่นอกขอบเขตขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารจึงไม่สามารถจะควบคุมได้โดยตรง แต่พลังเหล่านี้จะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารทุกระดับจึงต้องตระหนักถึงพลังของสภาพแวดล้อม

ภายนอกกิจการและวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อกิจการ สภาพแวดล้อมทั่วไปประกอบด้วยอิทธิพลทางการเมือง อิทธิพลทางเศรษฐกิจ อิทธิพลทางเทคโนโลยี อิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรม อิทธิพลจากนานาประเทศ ทั้งนี้อิทธิพลหลากหลายประเภทล้วนมีอิทธิพลทั่วไปต่อองค์กร ถึงแม้ว่าอิทธิพลเหล่านี้จะไม่มีผลกระทบโดยตรงในการดำเนินงานประจำวันขององค์กรก็ตาม ส่วนสภาพแวดล้อมในงานประกอบด้วยลูกค้า คู่แข่งขัน ผู้ขายวัตถุดิบ แรงงาน กฎระเบียบ และหุ้นส่วน สภาพแวดล้อมในงานจะมีอิทธิพลต่อองค์กรธุรกิจโดยตรงกว่าสภาพแวดล้อมทั่วไป

ภาพที่ 2.2 สภาพแวดล้อมขององค์กรธุรกิจ

2.4.4 การปรับตัวของผู้บริหารเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารต้องรวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเพื่อตัดสินใจว่าจะปรับตัวอย่างไรให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปให้ได้ เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไปทำให้เกิดความไม่แน่นอน ผู้บริหารต้องตัดสินใจเลือกวิธีการที่เป็นไปได้มากที่สุด และพิจารณาว่าสภาพแวดล้อมต่างๆ มีอิทธิพลต่อองค์กรได้อย่างไร วิธีการที่จะดำเนินการได้ดังนี้

การปรับตัวของผู้บริหารเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง

1. การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม - การปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กร - การปะทะกับความเปลี่ยนแปลง - การคาดการณ์ล่วงหน้า - การใกล้ชิดและใช้เหตุใช้ผล	2. การใช้อิทธิพลต่อสภาพแวดล้อม - กิจกรรมทางการเมืองและกฎหมาย - ร่วมลงทุน - การโฆษณาและประชาสัมพันธ์
3. การเปลี่ยนอาณาจักร	

ภาพที่ 2.3 การปรับตัวของผู้บริหารเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง

2.4.2.1 การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม

เมื่อผู้บริหารตัดสินใจจะปรับตัวตามสภาพแวดล้อม (adaptation to the environment) จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมภายในองค์กรและสภาพการณ์ต่างๆ ในองค์กรให้เหมาะสมในเรื่องนี้ผู้บริหารไม่ต้องพยายามใช้อิทธิพลไปปรับพลังที่อยู่ภายนอกองค์กร แต่ควรมุ่งเน้นการปรับภายในองค์กร การปรับตัวอาจทำได้ดังนี้

- 1) **การปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กร** ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในสถานการณ์ที่ไม่มีความแน่นอน ผู้บริหารควรค้นคว้าหาข้อมูลให้เร็วที่สุด และเตรียมพร้อมเสมอที่จะปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรในกรณีที่เป็นกิจการระหว่างประเทศ หรือบริษัทข้ามชาติอาจต้องให้ผู้บริหารระดับภูมิภาคในท้องถิ่นนั้นๆ สามารถตัดสินใจได้เองโดยเร็วเมื่อมีสภาพแวดล้อมขึ้นวิกฤต เพราะการรอการตัดสินใจจากสำนักงานใหญ่อาจทำให้ล่าช้าเกินไปเกิดความเสียหายอย่างมากขึ้นได้
- 2) **การปะทะกับความเปลี่ยนแปลง** ผู้บริหารอาจใช้วิธีการปะทะกับความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินการเรื่องสินค้าคงคลัง เรื่องทรัพยากรต่างๆ และเรื่องสินค้าสำเร็จรูป โดยพยายามให้เป็นไปตามสภาพแวดล้อม การเก็บวัตถุดิบ เงินสด หรือสิ่งที่ใช้ในการผลิตอาจเพิ่มจำนวนขึ้นเมื่อต้องการใช้และน้อยลงเมื่อความต้องการลดลง
- 3) **การคาดการณ์ล่วงหน้า** องค์กรส่วนใหญ่ให้การคาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อลดสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน โดยการพยายามทำนายว่าสภาพการณ์ข้างหน้าจะเป็นอย่างไร แม้ว่าจะมีสิ่งที่ไม่คาดไม่ถึงเกิดขึ้น แต่การคาดการณ์ก็ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมองเห็นภาพทั้งแนวโน้มและ

แนวกว้างไปถึงแนวทางของสภาพแวดล้อมที่ควรเป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งปัจจุบันทุกองค์การให้ความสำคัญกับการวางแผนล่วงหน้ามากขึ้น

- 4) การใกล้เคียงและใช้เหตุใช้ผล แม้ว่าจะพยายามคาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อการวางแผนแล้วแต่ความไม่คงที่และความคลาดเคลื่อนก็เกิดขึ้นได้เสมอ ผู้บริหารต้องพยายามใกล้เคียงเพื่อแก้สถานการณ์

2.4.4.2 การใช้อิทธิพลต่อสภาพแวดล้อม

วิธีการนี้องค์การอาจจะกลับมาใช้อิทธิพลต่อสภาพแวดล้อม (influence on the environment) ด้วยการนำเข้าไป โดยพยายามไปมีความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์ประกอบสภาพแวดล้อมภายนอกกิจการ และพยายามทำการปรับเปลี่ยนเพื่อควบคุมเหตุการณ์ภายนอก การไปมีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมนี้ทำให้ผู้บริหารสามารถเปลี่ยนจากการตกอยู่ใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมมาเป็นผู้มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือปรับปรุงตัวให้ผู้บริหารกลายเป็นผู้มีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมนั้นไปแทน ดังคำอธิบายต่อไปนี้

- 1) กิจการทางการเมืองและกฎหมาย องค์การอาจทำการอธิบายชี้แนะผู้มีอำนาจในการออกกฎหมายหรือกฎข้อบังคับใดๆ หรืออาจให้ความคิดเห็นในฐานะผู้ชำนาญการในธุรกิจนั้นๆ หรือการรวมตัวกันเป็นสมาคมการค้าแล้วส่งตัวแทนไปเจรจากับตัวแทนรัฐบาลในการดำเนินการตามกฎหมายระเบียบต่างๆ ทั้งนี้บางองค์การให้การสนับสนุนหรือส่งผู้บริหารของตนเข้ารับเลือกตั้งเพื่อองค์การจะได้มีอิทธิพลต่อการออกกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ และให้นโยบายการเมืองของประเทศเป็นไปในทิศทางที่กลุ่มนักบริหารธุรกิจต้องการ
- 2) ร่วมลงทุน กิจการจำนวนมากมีการร่วมหุ้นกับกิจการอื่นเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการและอีกหลายๆ กิจการร่วมลงทุนกับกิจการต่างชาติ โดยอาจเป็นลักษณะของการมีการร่วมลงทุนกับกิจการในวงการธุรกิจใกล้เคียงกันเพื่อสามารถให้บริหารระดับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีอิทธิพลในวงการธุรกิจนี้แทนที่จะให้กิจการของต่างชาติมา มีอิทธิพลต่อตนเอง
- 3) การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ หลายๆ กิจการพยายามใช้การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ให้มีอิทธิพลกลับสู่สิ่งแวดล้อม เมื่อกิจการต้องการหาลูกค้าเพิ่ม หา

พนักงานที่มีคุณภาพเพิ่ม หรือให้แนวความคิดต่างๆ กับสังคม การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือที่มีอำนาจมาก

2.4.4.3 การเปลี่ยนอาณาจักร

วิธีที่สามซึ่งผู้บริหารสามารถจะมีปฏิริยาโต้ตอบต่อสภาพแวดล้อมได้คือ การเปลี่ยนแปลงขอบเขต (domain shift) เมื่อผู้บริหารองค์การดำเนินการต่อสภาพแวดล้อมภายนอกโดยการเปลี่ยนสินค้าและบริการที่เคยผลิต หรือเปลี่ยนวิธีการให้บริการ หรือการเปลี่ยนลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ย่อมแสดงให้เห็นแล้วว่าเริ่มเปลี่ยนอาณาจักร ทั้งนี้ถ้าสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย กิจการก็สามารถลดการผลิต ถอนตัวออกจากท้องถิ่นนั้น หรือหยุดให้บริการลูกค้าบางกลุ่มได้ การเปลี่ยนอาณาจักรอีกแบบหนึ่ง ได้แก่ การเพิ่มการผลิตสินค้าและให้บริการที่แปลกใหม่ออกไปจากที่เคยทำอยู่

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้บริหารสามารถเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่งตั้งแต่วิธีปรับตัวตามสภาพแวดล้อม หรือใช้อิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมหรือเปลี่ยนอาณาจักรก็ได้ ขึ้นกับว่าพลังของสภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร หรือผู้บริหารอาจบูรณาการประยุกต์ใช้ทั้ง 3 วิธี เพื่อให้การดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมายก็ย่อมสามารถดำเนินการได้เช่นกัน

2.4.5 การควบคุมคุณภาพ : แนวทางอีกรูปแบบหนึ่งของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า

แนวคิดเกี่ยวกับ TQM ซึ่งย่อมาจาก Total Quality Management ได้กลายเป็นตัวย่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลกในด้านการบริหารธุรกิจ ตั้งแต่ MBO (Management By Objectives) เป็นต้นมา TQM เป็นชื่อของโปรแกรมคุณภาพที่ปฏิบัติกันในหลายธุรกิจทั่วโลก เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา TQM ถูกนำมาดำเนินการเป็นครั้งแรกในโรงงานใหญ่หลายๆ แห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อรับมือกับความสำเร็จที่มากมายของกลุ่มอย่างเช่นประเทศญี่ปุ่นและเยอรมนี ทั้งนี้ เป็นผลจากการที่โรงงานของญี่ปุ่นได้ยึดเอาถ้อยคำคุณภาพของชาวอเมริกัน คือ W.Edwards Deming และ J.M.Juran มาใช้เป็นแนวทางในการควบคุมคุณภาพ การดำเนินการต่างๆ โดยพบว่าหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และตั้งแต่ปี 1970 ผลผลิตของญี่ปุ่นก็ได้รับการยอมรับว่ามีชื่อเสียงในด้านของคุณภาพสูงเป็นอย่างยิ่ง

เนื่องจากการเติบโตของผู้ผลิตของสหรัฐฯ ทำให้หลายบริษัทได้พยายามที่จะเปลี่ยนความไม่สมดุลนี้กับโปรแกรมคุณภาพของตนเอง และปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในหมู่ผู้ค้าปลีกรายใหญ่ และธุรกิจบริการ ด้วยการเพิ่มขึ้นของบริษัทขนาดเล็ก ซึ่งส่งเสริมให้บริษัทที่นำเอาหลักการของ TQM ขนาดใหญ่ไปใช้สร้างโปรแกรมคุณภาพเป็นของตนเองในเวลาต่อมา

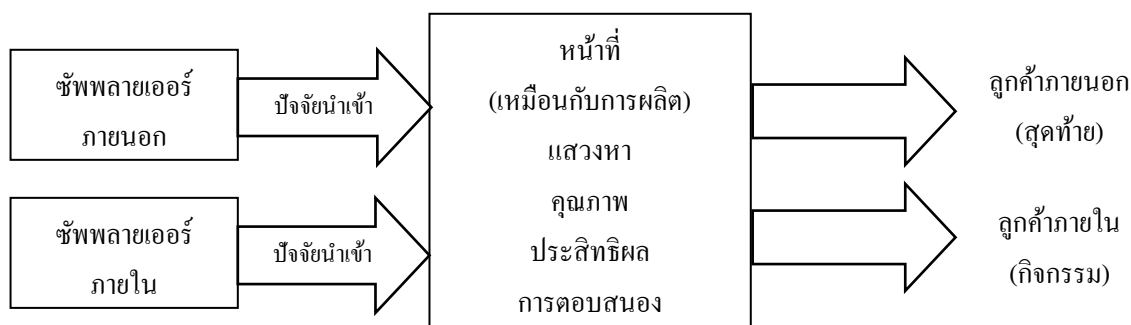
ดังนั้น TQM จึงถูกมองว่าเป็นวัฒนธรรมใหม่ขององค์การอย่างแท้จริงและเป็นวิธีการคิดแบบใหม่ สิ่งนี้ได้สร้างขอบเขตการมุ่งเน้นไปยังความพึงพอใจของลูกค้า ในเกณฑ์การวัดที่ถูกต้องของทุกๆ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องของผลิตภัณฑ์ บริการ และกระบวนการ และความสัมพันธ์ในงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและการทำงานเป็นทีม ประโยชน์ที่ได้รับประกอบด้วย 10 ข้อหลักๆ ที่จำเป็นของการปฏิบัติการบริหารคุณภาพโดยรวมดังนี้

1. ให้คำนิยามของคุณภาพและคุณค่าของลูกค้า แทนการกระทำให้แต่ละคนแปลความหมายกันเอง บุคลากรในกิจการควรกำหนดคำนิยามที่ชัดเจนของความหมายของคุณภาพในงาน แผนก และทั่วทั้งกิจการรวมทั้ง ควรจะพัฒนาจากมุมมองของลูกค้าและการแจ้งให้ทราบจากนโยบายที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

คิดในรูปของคุณค่าที่กว้างของลูกค้าแล้ว คำนิยามของคุณภาพจะรวมถึงประสิทธิผลและการตอบสนองด้วย กล่าวในอีกแง่หนึ่งได้ว่า คุณภาพที่ให้กับลูกค้าของกิจการมักจะหมายถึงการผลิตผลิตภัณฑ์อย่างดี ซึ่งเป็นการแข่งขันด้านราคา (ประสิทธิผล) และกิจการจะจัดหาได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสามารถประยุกต์ได้เมื่อต้องการ (การตอบสนอง)

2. การพัฒนาการมุ่งที่ลูกค้า คุณค่าของลูกค้า คือ สิ่งต่างๆ ที่ลูกค้ากล่าวถึงอย่างน่าเชื่อถือได้ในข้อมูลสถิติ ตัวอย่างเช่น การพูดคุยโดยตรงกับลูกค้าของกิจการ รวมทั้งตระหนักถึงลูกค้าภายในของกิจการด้วย ซึ่งโดยปกติแล้วมีจำนวนไม่มากนักหรืออาจประมาณไม่ถึง 20% ของพนักงานในกิจการที่มีหน้าที่ติดต่อกับลูกค้าภายนอก ในขณะที่ส่วนใหญ่อีก 80% นั้นช่วยสนับสนุนลูกค้าภายใน ซึ่งก็คือหน่วยอื่นๆ ทำให้ผลการดำเนินงานที่คาดหวังเกิดเป็นจริงขึ้นได้

สายโซ่คุณค่าจะจัดหาวิธีการสำคัญในการคิดเกี่ยวกับการมุ่งที่ลูกค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นที่กลุ่มลูกค้าภายในด้วยอันประกอบด้วย บุคลากรระดับปฏิบัติการนั่นคือ ลูกค้าภายในของฝ่ายบัญชี สำหรับใช้ประโยชน์จากข้อมูลและแผนกจัดซื้อในด้านคุณภาพด้วยเวลาที่เหมาะสมในการสนับสนุน ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่พวกเขาให้บริการด้วยคุณภาพ ประสิทธิภาพ และการตอบสนองคุณค่า นั่นคือ สิ่งที่เพิ่มขึ้นในความพยายามและสิ่งนั้นจะถูกส่งผ่านไปยังลูกค้าภายในและลูกค้าภายนอกในที่สุด

ภาพที่ 2.4 สายโซ่คุณค่าจะจัดหาวิธีการสำคัญในการคิดเกี่ยวกับการมุ่งที่ลูกค้า

3. มุ่งเน้นกระบวนการทางธุรกิจของกิจการด้วยการลดทุกๆ ขั้นตอนในกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการของกิจการและให้ความสำคัญไปที่วิธีการในการปรับปรุงแทนที่จะมุ่งเน้นด้วยกรรมวิธีหรือแนวคิดอย่างง่ายๆ หรือฉาบฉวยในการผลิตผลิตภัณฑ์หรือบริการสำเร็จรูป ทั้งนี้เพราะกระบวนการแต่ละอย่างจะสนับสนุนคุณค่าในบางครั้ง ซึ่งสามารถปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนเพื่อช่วยในกระบวนการปรับปรุงอื่นๆ (ลูกค้าภายใน) ตัวอย่างของวิธีการเพิ่มคุณค่าแก่ลูกค้าตามกระบวนการทางธุรกิจในหลายหน้าที่ได้แก่

ตารางที่ 2.1 ตัวอย่างของวิธีการเพิ่มคุณค่าแก่ลูกค้าตามกระบวนการทางธุรกิจในหลายหน้าที่

	คุณภาพ	ประสิทธิภาพ	การตอบสนอง
การตลาด	จัดการการประเมินความชอบของลูกค้าเพื่อ R&D	แคมเปญโฆษณาเป้าหมายที่ลูกค้าโดยให้มีประสิทธิภาพของต้นทุนปานกลาง	เปิดเผยและตอบโต้อย่างรวดเร็วกับการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มของตลาด
การผลิต	การผลิตสินค้าอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับการออกแบบทางวิศวกรรม	ลดของเสียและงานที่ทำซ้ำผ่านการผลิตในระดับสูง	การปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วในความต้องการล่าสุดด้วยความยืดหยุ่นของการผลิต
การวิจัยและพัฒนา	ออกแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งผสมผสานความต้องการของลูกค้ากับความสามารถในการผลิต	ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อทดสอบความเป็นไปได้ของแนวคิดก่อนที่จะสร้างแบบอย่างเต็มที่ได้ด้วยราคาที่แพง	จัดแบ่งหน้าที่ให้เท่าเทียมกันระหว่างผลิตภัณฑ์หรือการออกแบบกระบวนการกับความรวดเร็วในการออกนวัตกรรมใหม่ทั้งหมด
การบัญชี	จัดหาข้อมูลซึ่งผู้จัดการฝ่ายอื่นๆ ต้องการใช้ในการตัดสินใจ	ทำให้ง่ายขึ้นและนำคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่อการลดต้นทุนในการรวบรวมข้อมูล	จัดหาข้อมูลใน “เวลาที่เกิดขึ้นจริง” (เหมือนกับว่าเหตุการณ์ที่อธิบายนั้นยังคงดำเนินอยู่)
การจัดซื้อ	เลือกผู้ขายตามความสามารถของพวกเขาในการเป็น “หุ้นส่วนที่มีประสิทธิภาพ	ให้คุณภาพที่ผู้ขายต้องการโดยมีการต่อรองราคาเพื่อจัดหาคุณค่าที่ดี	ตารางการจัดส่งในประเทศที่มีประสิทธิภาพทุกวัน โดยหลีกเลี่ยงทั้งสินค้าล้นคลังและสินค้าขาดสต็อก

ตารางที่ 2.1 (ต่อ) ตัวอย่างของวิธีการเพิ่มคุณค่าแก่ลูกค้าตามกระบวนการทางธุรกิจในหลายหน้าที่

	คุณภาพ	ประสิทธิผล	การตอบสนอง
บุคคล	ฝึกอบรมพนักงานเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ตามต้องการ	ลดอัตราการเข้าออกของพนักงานให้เหลือน้อยที่สุดและลดค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างและฝึกอบรม	ในการตอบสนองต่อการเติบโตของยอดขายที่แข็งแกร่ง พบว่าพนักงานจำนวนมากได้รับการสอนในทักษะที่ต้องการอย่างรวดเร็ว

4. พัฒนาลูกค้าและความเป็นหุ้นส่วนของซัพพลายเออร์ จะเป็นการดีขึ้นในการทำความเข้าใจกับแผนผังในแนวนอนของธุรกิจ ตั้งแต่ซัพพลายเออร์/ลูกค้าภายใน (แผนกต่างๆ ของบริษัท) จนถึงลูกค้าภายนอก มุมมองนี้จะแนะนำว่าซัพพลายเออร์คือ หุ้นส่วนในการสนองความต้องการของลูกค้า และลูกค้าก็คือหุ้นส่วนด้วยการจัดหาปัจจัยนำเข้า ดังนั้นกิจการและซัพพลายเออร์สามารถบรรลุและทำได้เกินความคาดหวังดังกล่าว

5. นำวิธีการป้องกันมาใช้ ผู้บริหารองค์กรควรจะได้รับรางวัลในการมุ่งป้องกันและแสวงหาวิธีการลดงานที่ไม่สร้างมูลค่าเพิ่มลงไป

6. รับผิดชอบต่อการทำผิดอย่างอิสระมาใช้ การค่อยๆ ซึมซาบทัศนคติที่ว่า “ดีพอแล้ว” เป็นการทำที่ยังไม่เพียงพอ ทั้งนี้แนวคิดของ “การทำผิดอย่างอิสระ” ควรเป็นมาตรฐานการทำงาน of พนักงานแต่ละคนกับผู้จัดการให้ได้ใช้ทุกๆ โอกาสในการแสดงและแจ้งบอกความสำคัญของสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

7. การได้รับทราบข้อมูลที่เป็นความจริงต้องมาก่อนเป็นอันดับแรก การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยการปรับให้กิจการทำการตัดสินใจโดยอยู่บนฐานของความเป็นจริงไม่ใช่แค่เพียงความคิดเห็น เกณฑ์การวัดที่ถูกต้องมักจะใช้เทคนิคทางสถิติที่จัดหามาได้อย่างรวดเร็วกับทุกๆ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจ และเกณฑ์การวัดดังกล่าวในการติดตามปัญหาถึงสาเหตุของปัญหาซึ่งเป็นวิธีที่ดีกว่า

8. สนับสนุนให้ผู้จัดการและพนักงานทุกคนมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของพนักงาน การมอบหมายอำนาจการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม และการขยายขอบเขตของฝึกอบรมในเทคนิคการสร้างคุณภาพ เทคนิคทางสถิติ และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดเป็นส่วนประกอบของกิจการในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนและดำเนินการเพื่อคุณค่าของลูกค้าไปที่ละน้อย

9. สร้างบรรยากาศของการปรับปรุงโดยรวม การบริหารคุณภาพไม่สามารถเป็นงานของผู้จัดการเพียงไม่กี่คน หรือแผนกเดียวได้ คุณค่าของลูกค้าที่มากที่สุดไม่สามารถบรรลุได้จนกว่าทุกหน่วยในองค์กรจะนำแนวคิดเรื่องคุณภาพไปใช้พร้อมเพรียงกันอย่างรู้คุณค่าที่แท้จริงในการดำเนินการนั้นๆ ของทั้งองค์กร

10. มุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันและอนาคต เหตุการณ์ต่างๆ ทำให้ผู้บริหารของกิจการต้องคาดการณ์ถึงความต้องการของลูกค้าและส่งมอบบริการที่มีคุณภาพให้เร็วกว่าคู่แข่ง คุณภาพ ประสิทธิภาพ และการตอบสนองซึ่งไม่ใช่โปรแกรมที่จะกระทำครั้งเดียวในการตอบสนองกับการแข่งขัน แต่เป็นโปรแกรมสร้างมาตรฐานใหม่ในการตอบสนอง องค์กรค้นพบคุณภาพของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และตอบสนองในกระบวนการของผลิตภัณฑ์และการบริการที่ไม่ใช่ธุรกิจที่ดีของตนเองซึ่งเป็นความจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ขององค์กรในระยะยาว

การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและการควบคุมกลยุทธ์ คือ สองเรื่องที่มีความสำคัญอย่างเท่าเทียมและพร้อมเพรียงสอดคล้องร่วมกันทั้งนี้ผู้บริหารต้องให้ความสนใจกับปัจจัยที่อยู่ในตัวของบุคลากรกิจการเอง หรือเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผลกระทบที่มีต่อพวกเขา อันเป็นอิทธิพลต่อความสำเร็จในระยะยาว การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่โดดเด่น ความคิดของผู้จัดการในลักษณะที่เป็นเชิงกลยุทธ์จะค่อยๆ ซึมซาบเข้าไปทีละน้อยในแนวทางการทำธุรกิจทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

ดังนั้น การวางแผนของผู้บริหารจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแผนไปตามปัจจัยสิ่งแวดล้อมและจำเป็นต้องหาข้อมูลจากสถานการณ์ต่างๆ มาประยุกต์ให้เข้ากับเป้าหมายขององค์กร เพราะหากไม่เปลี่ยนแปลงเช่นนั้นแล้วองค์กรก็จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้

ในทางธุรกิจ การประมวลสภาพแวดล้อม และนำมาปรับเปลี่ยนแผนการตลอดจนเป้าหมายและวัตถุประสงค์นั้น ตามภาษาทางวิชาการ เรียกกันว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) ซึ่งถือว่าเป็นการวางแผนที่สำคัญอย่างยิ่งยวดขององค์กรที่ผู้บริหารจะต้องพิจารณาดำเนินการอยู่เสมอ

หากมองดูสภาพแวดล้อมรอบๆ องค์กรหนึ่งๆ จะเห็นได้ว่า สิ่งต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บางอย่างก็มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น บางอย่างก็เสื่อมลง ในฐานะของผู้บริหารที่ต้องรับผิดชอบพนักงานและองค์กรของตน จึงจำเป็นที่จะต้องนำเรื่องสภาพแวดล้อมขององค์กรมาพิจารณา เพื่อที่จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ขบคิด วางแผน เตรียมการ ตลอดจนจัดเตรียมทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งที่เป็นเรื่องเงิน แรงงาน เทคโนโลยีและการจัดการต่างๆ ให้เข้ากันได้กับเหตุการณ์ต่างๆ ที่องค์กรจะต้องรับมือและเผชิญหน้า

2.4.6 สภาพแวดล้อมมหภาค ผลกระทบที่ธุรกิจเลี่ยงไม่ได้

หากจะบริหารงานให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาสภาพแวดล้อมรอบๆ องค์กร และพยายามวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ว่าจะมีผลต่อการดำเนินธุรกิจของ

กิจการอย่างไร ในทางวิชาการ พบว่า มีการจำแนกลักษณะสภาพแวดล้อมรอบองค์การออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นสภาพแวดล้อมในระดับ “มหภาค” หรือ Macroenvironment ซึ่งเป็นเรื่องใหญ่ ที่อยู่รอบตัวองค์การ ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง การปกครอง ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางธรรมชาติ และ ปัจจัยทางเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการดำเนินธุรกิจ ทั้งนี้ อาจจะมีผลเกี่ยวข้องโดยตรง บางอย่างอาจจะเรียกได้ว่าอยู่ห่างจากตัวองค์การไปบ้าง

หากพิจารณาในวงแคบลงไปก็คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงานหรือที่เรียกว่า Task Environment ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกองค์การ เป็นสิ่งแวดล้อม**ลักษณะที่สอง** ที่จะส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางธุรกิจขึ้น สิ่งเหล่านี้ได้แก่ คู่แข่งขัน ลูกค้าหรือผู้บริโภค ผู้นำวัตถุดิบป้อนโรงงาน สิ่งที่สามารถใช้ทดแทนผลิตภัณฑ์ของบริษัท และสุดท้ายได้แก่ ผู้มีโอกาที่จะเข้ามาในอุตสาหกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ หรือคู่ค้ารายใหม่ที่จะเข้ามาเป็นคู่แข่งกับองค์การในอนาคต สภาพแวดล้อมในเรื่องนี้ ถือว่าจะมีผลกระทบต่อธุรกิจขององค์การโดยตรง นิ่งเฉยไม่ศึกษา หรือเตรียมแผนการต่างๆ สำหรับเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงแล้ว ลงท้ายก็มักพบปัญหาว่าถูกคู่แข่งแซงชิงลูกค้าไป หรือถูกแทนที่อย่างน่าเสียดาย

สภาพแวดล้อมลักษณะที่สาม นักวิชาการถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในองค์การ ธุรกิจ ที่จะมีส่วนต่อองค์การและทรัพยากรขององค์การโดยตรงและในทันที ยกตัวอย่างเช่น ปัจจัยที่เกี่ยวกับการจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์การ ปัจจัยด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านการผลิตสินค้า ปัจจัยด้านการเงิน การบัญชี ด้านการตลาด และวัฒนธรรมองค์การ

ปัจจัยกลุ่มสุดท้ายนี้ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารเผชิญอยู่เป็นประจำในการบริหารงาน ดังนั้น หากผู้บริหารทบทวน และศึกษาว่ามีอะไรบ้างที่ยังบกพร่องและมีที่ควรปรับปรุงแก้ไข พัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมก็จะเป็นสิ่งที่สมควรกระทำ และที่สำคัญคือ ควรมีแผนการดำเนินงานในเรื่องเหล่านี้อย่างไร ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งต้องใช้เวลาในการเตรียมการพอสมควร ปัจจัยกลุ่มนี้เรียกว่า Internal Situation หรือ สภาพการณ์ภายในองค์การ

สำหรับรายละเอียดในแต่ละกลุ่ม ปัจจัยจำพวกแรกหรือสภาพแวดล้อม “มหภาค” ยกตัวอย่างเช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น วัฏจักรทางเศรษฐกิจ ปริมาณเงินในตลาด อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย นโยบายเงินของรัฐ การควบคุมด้านราคา และค่าจ้างแรงงาน ฯลฯ

ในฐานะของผู้บริหาร จะต้องหาวิธีการที่จะควบคุมค่าใช้จ่ายต้นทุนต่างๆ หรือปรับปรุงระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพและสามารถลดต้นทุนได้ หรืออาจจะต้องหาแหล่งวัตถุดิบที่จะสามารถรับรองได้ว่า การผลิตของกิจการจะไม่หยุดชะงัก ราคาปัจจัยการผลิตเหล่านั้นจะไม่สูงขึ้นจนเกินไป โดยอาจจะตัดสินใจทำสัญญาซื้อขายวัตถุดิบกันตั้งแต่นี้ไป เพื่อที่จะเป็นหลักประกันว่า องค์การจะได้รับปัจจัยการผลิตในอนาคตในราคาเหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นตัวอย่าง

เล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่ผู้บริหารควรนำมาศึกษาถึงผลกระทบ หรือนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติมจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ โดยนำมาวิเคราะห์ประเด็นให้ถูก และหาแนวทางแก้ไขไว้ ก็จะช่วยลดปัญหาในการบริหารงานลงได้

ปัจจัยในลักษณะที่เป็นมหภาคอื่นๆ ก็มีความสำคัญไม่แตกต่างกัน อาทิ ปัจจัยทางสังคม เช่น ทัศนคติที่ประชากรมีต่อคุณภาพชีวิตของพวกเขา ลักษณะดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ จำนวนคนต่างด้าวในตลาดแรงงาน กลุ่มคนที่เคลื่อนไหวเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้บริโภค อัตราการเพิ่ม และการเปลี่ยนแปลงของประชากร ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ หากนำมาศึกษาแล้ว กิจการจะได้อีกหลายประเด็นสำหรับเตรียมการในอนาคต

ขณะที่ปัจจัยอื่นๆ เช่น ปัจจัยทางธรรมชาติ เรื่องมลพิษ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสัตว์ป่า ในประเด็นนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นกับผู้บริหารในปัจจุบันที่ต้องให้ความสำคัญ เช่นเดียวกันกับประเด็นอื่นๆ ด้วยทั้งนี้สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการสร้างภาพพจน์ขององค์กร

ปัจจัย เช่น สภาพความมั่นคงของรัฐบาลและการเมือง ถือว่าเป็นปัจจัยมหภาคเช่นกัน ปัจจัยนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนมาก ทุกครั้งที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้น ธุรกิจจะได้รับผลกระทบอย่างมาก และซบเซาไปได้ในทันที หรือกรณีมีการแก้ไขกฎระเบียบหรือปรับปรุงภาษีอากร ให้การส่งเสริมการลงทุน จากนโยบายภาครัฐบาล ผู้บริหารก็ต้องติดตามให้ทันทั่วทั้งที่ และแก้ไขเหตุการณ์ให้ได้อย่างรวดเร็ว จึงจะลดความเสี่ยงภัยให้กับกิจการลงได้

ปัจจัยสุดท้ายของระดับมหภาค คือ ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมซึ่งมีการพัฒนาปรับปรุงในทุกขณะ นับเป็นสิ่งที่จำเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่องค์กรจะต้องนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานทั้งนี้งานด้านการวิจัยตอบสามารถตอบโจทย์ให้กับกิจการได้อย่างไรก็ตามกิจการในยุคสมัยใหม่ที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันในที่รุนแรงขึ้นจำเป็นต้องเสริมสร้างความสามารถในการวิจัยให้มากขึ้นพร้อมๆ กับการจัดสรรงบประมาณด้านนี้ที่เพิ่มขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต การบริหาร หรือแม้กระทั่งการควบคุมกิจการต่างๆ ตัวอย่างเช่น อาจจะนำหุ่นยนต์มาใช้ปฏิบัติงานแทนมนุษย์ในงานบางส่วน กระนั้นก็ต้องพิจารณาให้รอบคอบ มิฉะนั้น อาจส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของพนักงานเช่นกัน

ผู้บริหารในอนาคตจึงต้องมีความคิดที่กว้างไกลและเข้าใจกระแสโลกไร้พรมแดน จะต้องเข้าใจพื้นฐานความแตกต่างของวัฒนธรรมและต้องกล้าก้าวขึ้นสู่เวทีการค้าโลก การบริหารนั้นมีความสลับซับซ้อนมากและปัญหาทั้งหมดก็ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยเทคโนโลยีและเครื่องมือทันสมัยเท่านั้น แต่จะอยู่ที่สติปัญญาและความสามารถของผู้บริหารที่ต้องพัฒนาองค์การด้วยภูมิปัญญา

2.4.7 การบริหารพนักงานข้ามชาติในยุคการค้าเสรีอาเซียน : หนึ่งในการปรับตัวเพื่อรับมือกับสภาพแวดล้อมขององค์กรธุรกิจในยุคปัจจุบันและอนาคต

Expatriate Management for the era of ASEAN Free Trade

การขยายทางธุรกิจไปยังต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ของบริษัทข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมลงทุนและการลงทุนเองทั้งหมด บริษัทเหล่านี้มีความจำเป็นต้องส่งพนักงานที่สามารถเป็นตัวแทนของบริษัทซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหาร ระดับกลางและระดับสูงไปยังสำนักงานสาขาในประเทศเจ้าบ้าน โดยที่พนักงานข้ามชาติเหล่านี้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นตัวกลางของการสื่อสารระหว่างบริษัทแม่และบริษัทลูก อีกทั้งยังเป็นผู้วางนโยบายในการบริหารงานด้านต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา หน้าที่ของพนักงานข้ามชาติมีผลอย่างมากต่อความสำเร็จของการทำธุรกิจระหว่างประเทศตามที่กำหนดโดยสำนักงานใหญ่

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรายละเอียดของความหมาย ลักษณะ และความสำคัญของพนักงานข้ามชาติในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีต่อการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งปัจจุบันและอนาคต ผู้ประกอบการองค์กรธุรกิจต่างๆต้องตระหนักมากขึ้นถึงความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของพนักงานข้ามชาติในประเทศเจ้าบ้าน และปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการพนักงานข้ามชาติ การวิเคราะห์และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการธุรกิจคือ การสร้างความตระหนักให้กับกิจการธุรกิจของประเทศ ไทยในการเตรียมความพร้อมของพนักงานข้ามชาติในยุคของการเปิดการค้าเสรีอาเซียนอย่างจริงจังและรีบเร่ง

2.4.8 ทางเลือกใหม่ของการบริหารพนักงานข้ามชาติในยุคการค้าเสรีอาเซียน

เนื่องจากประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้ง 10 ประเทศมีอาณาเขตที่ติดต่อกัน การเดินทางไปทำงานในต่างประเทศจึงเกิดขึ้นได้ ในระยะเวลาสั้นและเป็นที่สนใจสำหรับบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและต้องการได้รับประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศ ซึ่งนอกเหนือจากการที่กิจการจะส่งพนักงานไทยไปทำงานในประเทศเจ้าบ้านแล้ว กิจการอาจมีทางเลือกอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และความคล่องตัวทางธุรกิจ ดังนี้

1) การให้บริษัทลูกเป็นผู้ว่าจ้าง (Self-Initiated Assignment) เป็นการอนุญาตให้บริษัทลูกในประเทศเจ้าบ้านเป็นผู้ว่าจ้างพนักงานจากประเทศไทย แต่บริษัทแม่ไม่มีการประกันว่าพนักงานจะได้ทำงานต่อหรือไม่เมื่อกลับไปประเทศแม่ แม้ว่าจะมีตำแหน่งงานในประเทศแม่ก็ตาม

2) การว่าจ้างคนกลับประเทศ (Returnees)

เป็นการว่าจ้างคนที่กำลังจะกลับประเทศของตน ซึ่งอาจเป็นกลุ่มคนนักศึกษาที่มาศึกษาต่อหรือมาทำงานในประเทศไทย เป็นระยะเวลายาวนานพอสมควร แล้วต้องกลับประเทศบ้านเกิด (Home Country) เช่น นักศึกษาชาวลาวหรือชาวจีนจำนวนมาก มาศึกษาต่อและได้ทำงานกับบริษัท

ในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ทางบริษัทก็สามารถเสนอให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้กลับไปทำงานให้กับบริษัทลูกในประเทศจีนหรือประเทศบ้านเกิด ซึ่งบางคนก็ได้รับผลตอบแทนเท่าเทียมกับพนักงานข้ามชาติที่มีสัญชาติ ประเทศแม่ แต่บางคนก็ได้รับเท่ากับพนักงานทั่วไปในประเทศลูก

3) การทำงานข้ามชาติผ่านระบบออนไลน์ (Virtual Expatriation) จากวิวัฒนาการทางการสื่อสารได้เจริญก้าวหน้าอย่างมากในปัจจุบัน ทำให้บริษัทข้ามชาติสามารถพัฒนาระบบการสื่อสาร

ผ่านระบบออนไลน์เพื่อให้พนักงานที่อาศัยอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้สื่อสารอย่างไร้พรมแดน ดังนั้นพนักงานข้ามชาติจึงไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังประเทศเจ้าบ้าน เพราะพวกเขาสามารถติดต่อกับพนักงานท้องถิ่นผ่านอินเทอร์เน็ต

4) การว่าจ้างพนักงานไป-กลับ (International Commuter)

ในทวีปยุโรป ผู้จัดการชาวยุโรปรุ่นใหม่มักชอบที่จะเดินทางระหว่างประเทศไป-กลับมากกว่าการต้องย้ายที่อยู่ เพราะไม่ ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการหาที่พักสำหรับตัวเองและครอบครัว แนวคิดนี้อาจนำมาใช้กับประเทศไทยซึ่งมีอาณาเขตติดกับ ประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ซึ่งการเดินทางระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนได้มีการพัฒนาให้ทันสมัย ปลอดภัย และรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเส้นทางที่ติดกับแนวชายแดนระหว่างประเทศทั้งนี้บริษัทข้ามชาติสัญชาติไทยยังได้ผลประโยชน์จากทางเลือกนี้ คือ สามารถลดต้นทุนในการย้ายที่อยู่ใหม่ให้กับพนักงาน รวมทั้งสามารถดึงดูดพนักงานที่สนใจทำงานต่างประเทศได้เพิ่มมากขึ้น

5) การมอบหมายงานหมุนเวียนระหว่างประเทศ (Rotational Assignment) เป็นการที่บริษัทข้ามชาติได้มอบหมายงานให้พนักงานข้ามชาติไปทำงานในประเทศเจ้าบ้านในระยะเวลาหนึ่ง แล้วกลับมาพักในประเทศบ้านเกิด ก่อนที่จะไปทำงานอีกประเทศหนึ่งหมุนเวียนกันไป (Welch, Worm & Fenwick 2003) วิธีการนี้จะทำให้ พนักงานข้ามชาติผู้นั้นสามารถนำประสบการณ์ที่พบเจอในต่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับอีกประเทศหนึ่งซึ่งทำให้ผลการดำเนินงาน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6) การส่งพนักงานข้ามชาติจากบริษัทลูก (Impatriation)

เป็นการนำพนักงานระดับผู้บริหารจากบริษัทลูกในประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนมาทำงานที่สำนักงานใหญ่ของบริษัทแม่ในประเทศไทยในระยะเวลาหนึ่ง วิธีการนี้จะทำให้ผู้บริหารผู้นั้นได้เรียนรู้การทำงานจากบริษัทแม่และสร้างเครือข่ายการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการซึ่งเป็นสร้างความสัมพันธ์อันดี นอกจากนี้บริษัทยังได้ประโยชน์จากการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านตัวผู้บริหารไปยังบริษัทลูกซึ่งได้ผลดีกว่าผ่านทางพนักงานข้ามชาติจากบริษัทแม่ การส่งพนักงานจากบริษัทลูกยังมีประโยชน์สำหรับการถ่ายทอดความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) จากบริษัทลูกสู่บริษัทแม่

แม้ว่าบริษัทข้ามชาติจะมีการใช้การส่งพนักงานจากบริษัทลูก (Impatriation) อย่างแพร่หลายมากขึ้น บริษัทมักจะพบกับปัญหาที่คล้ายคลึงกับการส่งพนักงานจากบริษัทแม่ (Expatriation) เช่น การรับไม่ได้กับวัฒนธรรมที่แตกต่าง การกลับประเทศ บ้านเกิดก่อนกำหนด เป็น

ต้น อย่างไรก็ตาม ทั้ง 2 วิธีการนี้ก็มีความแตกต่างกัน โดยที่พนักงานจากบริษัทลูกนั้นจะมีความยากลำบากในการสื่อสารมากกว่าพนักงานจากบริษัทแม่เนื่องมาจากอิทธิพลของประเทศแม่

ในการสื่อสารระหว่างพนักงานข้ามชาติคนไทยและพนักงานท้องถิ่น เนื่องจากพนักงานท้องถิ่นส่วนใหญ่ในประเทศเจ้าบ้านมีตำแหน่งระดับกลางและล่างซึ่งต้องรับฟังนโยบายจากผู้บริหารของบริษัทแม่ ดังนั้น ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับผู้บริหารที่เป็นพนักงานข้ามชาติจึงต้องเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ

ในทางตรงกันข้าม พนักงานข้ามชาติจากบริษัทลูก (Impatriate) ที่ไปทำงานในประเทศไทยจะต้องไม่ใช่ภาษาของตนเอง แต่จะต้องใช้ภาษาของบริษัทแม่หรือภาษาอังกฤษ เพราะอยู่ในสถานะทางสังคมที่มีตำแหน่งต่ำกว่าพนักงานคนอื่นๆ ปัญหาเหล่านี้ อาจทำให้พนักงานจากบริษัทลูกเกิดความกดดันและแยกตัวออกจากสังคมส่วนใหญ่ ดังนั้น ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานใหญ่ ควรให้ความสำคัญกับพนักงานข้ามชาติเหล่านี้ ด้วยการพัฒนาโครงการฝึกอบรมด้านวัฒนธรรมข้ามชาติให้กับพนักงานในบริษัทแม่ เพราะเป็นคนหมู่มากเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ การยอมรับของกลุ่มกับง่ายขึ้น และการจูงใจให้พนักงานอยู่กับบริษัทแม่นานขึ้น

2.4.9 การปรับตัวของพนักงานข้ามชาติ

การล้มเหลวในการมอบหมายพนักงานข้ามชาติไปทำงานในต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่เกิดจากการที่พนักงานข้ามชาติหรือ กลุ่มสมรสไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในต่างแดนได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการลดอัตราความล้มเหลวของการจัดการพนักงานข้ามชาติ บริษัทข้ามชาติจำเป็นต้องเพิ่มความใส่ใจในปัจจัยต่อไปนี้ เพื่อสนับสนุนการปรับตัวของพนักงานขณะที่ทำงานอยู่ในประเทศ

มุมมองจากประเทศเจ้าบ้านก็คือเพิ่มวิธีการที่ทำให้พนักงานข้ามชาติมีความสามารถในการปรับตัวให้กับพนักงานข้ามชาติ

1) ควรใช้กระบวนการสรรหาและคัดเลือกพนักงานข้ามชาติที่มีความรอบคอบรัดกุม เกณฑ์การคัดเลือกจะต้องดูความสามารถทางวัฒนธรรมข้ามชาติ ความชำนาญในภาษาต่างประเทศ และประสบการณ์ทำงานในต่างแดน

2) ควรชี้แจงให้พนักงานข้ามชาติรู้ว่าพวกเขาจะต้องปรับตัวทั้งในด้านงานที่ได้รับมอบหมายและการติดต่อสื่อสารกับ คนในพื้นที่ในประเทศเจ้าบ้าน จะต้องระลึกเสมอว่าคนท้องถิ่นมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน จะต้องปรับตัวให้เข้ากับการทำงานของพวกเขาในขอบเขตและอยู่ภายใต้กฎของกิจการ

3) ควรออกแบบเนื้องานโดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนและมีความยืดหยุ่น เพื่อให้พนักงานข้ามชาติเข้าใจงานได้อย่างถูกต้องการมีเนื้อที่ในการสร้างสรรค์ผลงานตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

4) ควรรออกแบบโครงสร้างองค์กรให้เกิดการสนับสนุนจากพนักงานท้องถิ่นในประเทศเจ้าบ้าน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมภายในองค์กร

5) ควรมีการพัฒนาโครงการฝึกอบรมให้กับตัวพนักงานเองและคู่สมรสที่ต้องเดินทางไปพร้อมกัน

การปรับตัวของพนักงานข้ามชาติสามารถวัดได้ 3 มิติ คือ 1) การปรับตัวในที่ทำงานทั้งหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชาหรือสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน 2) การมีปฏิสัมพันธ์กับพนักงานหรือประชากรในประเทศเจ้าบ้าน และ 3) การใช้ชีวิตทั่วไปในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่าง จากการศึกษาพบว่าความชัดเจนของบทบาทหน้าที่ในงานและความยืดหยุ่นของงานมีอิทธิพลเชิงบวกกับการปรับตัวในที่ทำงานของพนักงานข้ามชาติ ส่วนความขัดแย้งในบทบาท (เกิดขึ้นเมื่อพนักงานได้ทำงานที่ไม่ตรงกับความรู้ ทักษะก่อนการเดินทาง) และความใหม่ของบทบาท (ระดับความแตกต่างของบทบาทใหม่กับบทบาทเดิม) พบว่าไม่มีผลต่อการปรับตัวในที่ทำงาน แต่ทั้งสองปัจจัยนี้มีผลเชิงลบกับการปรับตัวในการใช้ชีวิตทั่วไป

การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานและโลจิสติกส์ (การเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ) มีผลเชิงบวกต่อการปรับตัวด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับคนที่ท้องถิ่น ส่วนการสนับสนุนจากผู้บริหารมีผลเชิงบวกกับการปรับตัวในที่ทำงาน

ความใหม่ทางวัฒนธรรมมีผลเชิงลบอย่างมากต่อการปรับตัว ยิ่งวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้านมีความแตกต่างกับ ประเทศบ้านเกิดอย่างมาก เช่น วัฒนธรรมการทำงานของคนไทยกับคนมาเลเซีย การปรับตัวด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่น ของพนักงานข้ามชาติจะมีความยากมากขึ้น ส่วนการปรับตัวของคู่สมรสมีผลเชิงบวกต่อการปรับตัวด้านการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมาก

สำหรับปัจจัยส่วนบุคคล ประสพการณ์ในการทำงานต่างประเทศและความสามารถทางด้านภาษามีผลเชิงบวกอย่างมาก ในการปรับตัวด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่น นอกจากนี้ ประสพการณ์ยังเป็นตัวแปรกำกับหรือตัวแปร (Moderating effect)⁵ ต่อความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน นั่นคือ สำหรับพนักงานข้ามชาติที่เพิ่งเริ่มงานในประเทศเจ้าบ้าน การสนับสนุนจากหัวหน้างานมีผลเชิงลบต่อการปรับตัวของพนักงาน เนื่องจากพนักงานที่มาจากสำนักงานใหญ่ ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยเชื่อฟังหัวหน้างานจากบริษัทลูก ในทางตรงกันข้าม พนักงานข้ามชาติที่มีประสบการณ์จะเรียนรู้ว่าพวกเขาควร จะเชื่อฟังหัวหน้าและเพื่อนร่วมงานที่เป็นคนท้องถิ่นเพื่อให้พวกเขาสามารถปรับตัวได้เร็วขึ้น

ส่วนทักษะด้านภาษายังเป็นตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในบทบาทกับการปรับตัว โดยที่ความขัดแย้ง ในบทบาทมีผลเชิงลบมากยิ่งขึ้นสำหรับพนักงานข้ามชาติที่สามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้อย่างคล่องแคล่ว เนื่องจาก ยิ่งการสื่อสาร เข้าใจกันมากเท่าไร ความขัดแย้งในบทบาทและหน้าที่ทำให้มีการโต้แย้งกันมากขึ้น การปรับตัวของพนักงานก็ยิ่งยากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาความขัดแย้งนี้อาจไม่เกิดขึ้นกับพนักงานข้ามชาติคนไทยเพราะส่วนใหญ่จะสื่อสารผ่าน

ภาษากลางคือภาษาอังกฤษกับคนท้องถิ่น ดังนั้นระดับความเข้าใจในเนื้อหาของสื่อสารจะขึ้นอยู่กับความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษของทั้งสองฝ่าย อย่างไรก็ตาม พนักงานข้ามชาติคนไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศอาจจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาท้องถิ่นเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ กับคนท้องถิ่นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างราบรื่น

โดยสรุปแล้วในยุคการเปิดการค้าเสรีในอาเซียนนั้น บริษัทของประเทศไทยได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากภาครัฐบาลให้มีการขยาย ตลาดไปยังกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน การส่งพนักงานข้ามชาติ (Expatriation) จึงเป็นกระบวนการที่จำเป็นในการมอบหมายงานให้กับ พนักงานระดับผู้บริหารไปทำงานในประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งพนักงานข้ามชาติจะเป็นพนักงานในระดับผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญในสาย อาชีพนั้น ๆ ให้ไปทำงานในสำนักงานสาขาหรือบริษัทลูกเป็นช่วงระยะเวลาสั้นหรือยาวตั้งแต่ 2 ถึง 5 ปี

สำหรับบริษัทข้ามชาติของไทยสามารถสรรหาบุคคลที่จะมาทำงานในตำแหน่งพนักงานข้ามชาติจากหลาย ๆ แหล่งขึ้นอยู่กับนโยบายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยที่บริษัทที่ใช้นโยบายแบบยึดอำนาจศูนย์กลาง (Ethnocentric) จะมีการสรรหาและ คัดเลือกพนักงานข้ามชาติที่มาจากตัวสำนักงานใหญ่เองในประเทศไทย ส่วนบริษัทที่มีนโยบายแบบกระจายอำนาจสู่ภาคพื้น (Regiocentric) และแบบกระจายอำนาจทั่วโลก (Geocentric) บริษัทอาจคัดเลือกพนักงานข้ามชาติที่ดีที่สุดจากที่ใดก็ได้ในโลกหรือ อาจมาจากกลุ่มประเทศที่สาม ส่วนบริษัทที่มีนโยบายแบบกระจายอำนาจทั่วประเทศ (Polycentric) จะแต่งตั้งตำแหน่งผู้บริหาร จากประเทศประเทศเจ้าบ้าน นอกจากรูปแบบดังกล่าวนี้ บริษัทไทยยังมีทางเลือกใหม่ ๆ ในการคัดเลือกพนักงานให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงปัจจัยสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ของบริษัทในปัจจุบัน ซึ่งสามารถอยู่ในรูปของ 1) การว่าจ้างโดยบริษัทลูกเป็นผู้ริเริ่ม 2) การว่าจ้างคนกลับประเทศ 3) การทำงานข้ามชาติผ่านระบบออนไลน์ 4) การว่าจ้างพนักงานไป-กลับ 5) การมอบหมาย งานหมุนเวียนระหว่างประเทศ และ 6) การส่งพนักงานข้ามชาติจากบริษัทลูก

การกำหนดวัตถุประสงค์และบทบาทของพนักงานข้ามชาติเป็นสิ่งจำเป็นที่บริษัทไทยต้องคำนึงถึงก่อนการส่งพนักงานผู้นั้น ไปทำงาน ซึ่งพนักงานข้ามชาติสามารถแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบตามวัตถุประสงค์ของใช้พนักงานข้ามชาติและระยะเวลาของโครงการ ซึ่งประกอบด้วย 1) แบบตัวแทนของบริษัท 2) แบบผู้แก้ปัญหา 3) แบบผู้พัฒนาศักยภาพ และ 4) แบบผู้สร้างประสบการณ์ บริษัทไทยควรคัดเลือกพนักงานข้ามชาติที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในแต่ละรูปแบบเพื่อเพิ่มความสำเร็จให้กับการทำงานของพนักงาน ผู้นั้นเพื่อลดอัตราความล้มเหลวของการทำงานของพนักงานข้ามชาติ บริษัทของไทยควรคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว ของพนักงานข้ามชาติซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการงาน รวมถึงปัจจัยทางด้านองค์กรและปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อสนับสนุนพนักงานข้ามชาติให้ปฏิบัติงานในต่างแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับพนักงานและคน ท้องถิ่น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่น

2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการนิคมอุตสาหกรรม

2.5.1 ความพร้อมของนิคมอุตสาหกรรม:ทำเลทองสำหรับการลงทุน

นิคมอุตสาหกรรมพัฒนาขึ้นในพื้นที่ซึ่งมีความสะดวกในเรื่องการเดินทางของบุคลากรที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรม ตลอดจนคมนาคมขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ โดยปกติแล้วนิคมอุตสาหกรรมจะตั้งอยู่ใกล้กับท่าเรือ สถานีรถไฟ และเส้นทางคมนาคมขนส่งอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ และการเดินทางและการพักอาศัยของบุคคลกรที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรม ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการพื้นฐาน และ After Sale Service ก่อ. จัดตั้งและบริหารนิคมอุตสาหกรรมซึ่งพัฒนาขึ้นพร้อมระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการพื้นฐานและการให้บริการ ดังนี้

- 1) การให้บริการน้ำเพื่อใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม จัดความสามารถในการให้บริการรวม 8,000 – 50,000 คิวบิกเมตรต่อวัน
- 2) ระบบบำบัดน้ำเสีย จัดความสามารถในการบำบัดอยู่ระหว่าง 8,000 – 40,000 คิวบิกเมตรต่อวัน
- 3) ถนน ระบบถนนในนิคมอุตสาหกรรมก่อสร้างภายใต้มาตรฐานของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยโดยมีความกว้าง ระหว่าง 16-18 เมตร 2-4 ช่องจราจร ซึ่งความกว้างของถนนขึ้นอยู่กับขนาด พื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรมแต่ละแห่ง
- 4) ไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคให้บริการสถานีของไฟฟ้าแรงสูงในทุกนิคมอุตสาหกรรม ด้วยจัดความสามารถในการให้บริการไฟฟ้าขนาด 22 กิโลโวลท์ 3 สาย ต่อเข้าถึงแปลงที่ดินในนิคมอุตสาหกรรมทุกแปลง
- 5) ระบบการสื่อสารโทรคมนาคมนิคมอุตสาหกรรมทุกแห่งทั่วประเทศ มีความพร้อมในการให้บริการระบบการสื่อสารด้วยระบบคู่สายโทรศัพท์และระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงการให้บริการ สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต
- 6) การให้บริการระบบท่อ มีการให้บริการขนส่งวัตถุดิบและสินค้าในนิคมอุตสาหกรรม (นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด หรือปิโตรเคมีคลัสเตอร์)
- 7) การให้บริการโรงงานมาตรฐานกอน. และนิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงานจัดโรงงานมาตรฐานให้เช่าและซื้อในนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่ง
- 8) ระบบป้องกันน้ำท่วม จากเหตุการณ์มหาอุทกภัยเมื่อปี 2554 ทำให้นิคมอุตสาหกรรมสวนอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายในอนาคต และเพื่อเป็นการสร้างความ

เชื่อมั่นให้กับนักลงทุนทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่ประกอบกิจการ เกี่ยวเนื่องกับโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมและประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

รัฐบาลจึงได้ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนในการสร้างเขื่อนกั้นน้ำรอบนิคมอุตสาหกรรม 2 ใน 3 ของงบประมาณการก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำรอบนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 6 แห่ง ประกอบด้วย นิคม อุตสาหกรรมบางปะอิน นิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า (ไฮเทค) นิคมอุตสาหกรรมสหรัตนนคร สวน อุตสาหกรรมบางกะดี เขตอุตสาหกรรม โรจนะ เขตอุตสาหกรรมนวนคร ในวงเงิน ประมาณ 3,000 ล้านบาท โดยมีความยาวรอบพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 143 กิโลเมตร

ในปี 2556 กนอ. ได้จัดซื้ออุปกรณ์ป้องกันน้ำท่วม (Flood Protection / Flood Defense Unit) รวมความยาวประมาณ 20 กิโลเมตร อุปกรณ์ชนิดนี้จะเป็นตัวสำรองเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับ สถานการณ์ในพื้นที่ขึ้นในของนิคมฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันน้ำท่วมในกรณีฉุกเฉิน และความรวดเร็วในการจัดการกับปัญหามีคุณลักษณะที่สามารถติดตั้งได้รวดเร็ว โดยภายใน 1 ชั่วโมง สามารถติดตั้งได้ระยะทาง 1 กิโลเมตร และทันท่วงที เคลื่อนย้ายได้สะดวก สามารถถอด ประกอบได้เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจสามารถรับแรงดันน้ำในระดับสูงได้ มีโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ แข็งแรง ทนทาน

อีกทั้งยังสามารถจัดวางในพื้นที่โค้งงอ 45-90 องศาได้อย่างต่อเนื่องและสามารถปรับเพิ่ม ความยาวหรือปรับให้สั้นลงได้ มีอัตราการรั่วซึมต่ำ ประหยัดแรงงานคน และกลับมาใช้ใหม่ได้ เก็บ รักษาไว้ที่นิคมฯ ลาดกระบัง นิคมฯ สมุทรสาคร และ นิคมฯ บางพลี

นอกจากนี้ กนอ. มีระบบป้องกันน้ำท่วมแบบยูติทซ์เพื่อป้องกันน้ำท่วมในนิคม อุตสาหกรรมต่างๆ อีกด้วย

1) ท่อก๊าซธรรมชาติ นิคมอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีท่อก๊าซของบริษัท ปตท. จำกัด(มหาชน) ให้บริการ เพื่อเป็นเชื้อเพลิงในกระบวนการผลิต

2) ความพร้อมของอุตสาหกรรมสนับสนุนและบริการที่เกี่ยวข้องอุตสาหกรรมสนับสนุนมี ส่วนสำคัญในการสนับสนุนชิ้นส่วน และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงในราคาที่ สามารถแข่งขันได้จากประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงการผลิต ทั้งในอุตสาหกรรมขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูง นิคมอุตสาหกรรมมีความพร้อมในเรื่องของอุตสาหกรรมสนับสนุน หรือกลุ่ม อุตสาหกรรม (Cluster) ทำให้มีการรวมกันอยู่ในบริเวณเดียวกันของอุตสาหกรรมที่อยู่บนห่วง โซ่ การผลิตเดียวกัน เช่น อุตสาหกรรมการพิมพ์และบรรจุภัณฑ์ในนิคมอุตสาหกรรมสินสาคร อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน ในนิคมอุตสาหกรรมแถบชายฝั่งตะวันออกหรืออีสเทิร์นซีบอร์ด และอุตสาหกรรมอัญมณีในนิคมอุตสาหกรรมอัญธานี เป็นต้น

ทำให้อุตสาหกรรมที่อยู่บนห่วงโซ่การผลิตเดียวกันในแต่ละนิคมอุตสาหกรรม สามารถ พึ่งพากันในเรื่องการผลิต ลดค่าใช้จ่ายในเรื่องการผลิต การขนส่งและการจัดการคลังสินค้า

1) ความมั่นคงในการลงทุนนิคมอุตสาหกรรมดำเนินงานและร่วมดำเนินงานโดย การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ การตั้งโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภายใต้การดำเนินงานของ กนอ.จึงถือว่าผู้ประกอบการมีหลักประกันที่ดี ในการกำกับดูแลโครงการนิคมอุตสาหกรรมต่างๆตลอดไป

2) ความพร้อมของศูนย์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่ออุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่งมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาบุคลากรเพื่อการอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการ ด้านทักษะและคุณภาพของแรงงานของโรงงานที่ตั้งในนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ อาทิ เช่น ศูนย์ฝึกอบรมของสถาบันยานยนต์ และสถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในนิคมอุตสาหกรรมบางปูศูนย์เทคโนโลยีไฮเทค อยุรยา ในนิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า(ไฮเทค) ศูนย์ฝึกอบรมสถาบัน ไทย-เยอรมัน ในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร SWINBURNE School of Engineering ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง ซึ่งให้บริการหลักสูตรพิเศษสำหรับบุคลากรในนิคมอุตสาหกรรม

นอกจากนี้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีโครงการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในนิคม อุตสาหกรรมต่างๆ โดยร่วมมือกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) จัดโครงการศึกษาต่อปริญญาโท ด้านการสิ่งแวดล้อม ทำให้นิคมอุตสาหกรรมต่างๆมีความพร้อมด้านทักษะแรงงาน

1) ความพร้อมด้านสิ่งแวดล้อม นิคมอุตสาหกรรมมีปัจจัยแวดล้อม โดยรอบที่เอื้ออำนวยความสะดวกสบาย หลายประการให้แก่นักลงทุนเช่น โรงเรียนนานาชาติ รวมถึงสถาบันการศึกษาของภาครัฐและเอกชนอื่นๆ เพื่อให้การศึกษาแก่นบุตรหลานของนักลงทุนและบุคลากรที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรม, สนามกีฬา, สนามกอล์ฟ โรงแรม ร้านอาหารนานาชาติ ตลอดจนแหล่งพักผ่อนหย่อนใจอื่นๆ เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนที่เข้ามาลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม

2) การใส่ใจสิ่งแวดล้อม ปัญหา สิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญของอุตสาหกรรมไทย โดยเฉพาะโรงงานที่ตั้งอยู่โดยทั่วไปซึ่งขาดการควบคุมดูแลจาก หน่วยงานภาครัฐมักจะมีปัญหาเรื่อง การจัดการขยะ น้ำเสีย และของเสียจากกระบวนการผลิตส่งผลกระทบต่อชุมชนและสังคม

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ โดยการให้สิทธิประโยชน์ส่งเสริมให้โรงงานเข้าไปอยู่ร่วมกันในนิคมอุตสาหกรรม อย่างเป็นระบบระเบียบ สะดวกต่อการ จัดระบบจัดการและควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) การจัดทำรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในการจัดตั้ง/ขยายกิจการนิคมอุตสาหกรรม ต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม EIA/IEE เสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผน

สิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ความเห็นตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

2) การควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อมสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมทุกแห่ง ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ และติดตามตรวจสอบระบบการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรการที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ

3) การจัดการน้ำเสีย นิคมอุตสาหกรรมมีระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง ทำหน้าที่ควบคุมมลภาวะจากน้ำเสียของโรงงานก่อนปล่อยลงสู่ลำน้ำสาธารณะ ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการประหยัดค่าใช้จ่ายในการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียได้ และช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

4) การจัดการขยะจากอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมมีการจัดการขยะจากอุตสาหกรรมที่เป็นระบบทั้งขยะทั่วไปและขยะพิษ โดยบริษัท บริหารและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำกัด (มหาชน) (GENCO) ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างเอกชน กระทรวงอุตสาหกรรม และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

2.5.2 สิทธิประโยชน์จาก กนอ.

เขตประกอบการเสรี : ศักยภาพและโอกาสการลงทุนที่เพิ่มขึ้นในนิคมอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ที่จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2552 นับเป็นเวลากว่า 3 ทศวรรษที่ กนอ. ดำเนินบทบาทและภารกิจภายใต้กฎหมายจัดตั้งดังกล่าว เพื่อพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในสมบูรณ์แบบ ด้วยระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งระบบบริหารจัดการครบวงจรและสิทธิประโยชน์ต่างๆ เพื่อให้นิคมอุตสาหกรรมเป็นฐานการผลิตที่ช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ

เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวเป็นกลไกในการเพิ่มพูนศักยภาพ และสมรรถนะในการดำเนินธุรกิจของนักลงทุน และผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีว่าด้วยความตกลงขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการของกฎหมายดังกล่าวและตราเป็นพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2550 สาระสำคัญของ พ.ร.บ. กนอ. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2550

1. จำแนกนิคมอุตสาหกรรมออกเป็น 2 เขต คือ เขตอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตประกอบการเสรี ซึ่งกำหนดขึ้นแทนที่ เขตอุตสาหกรรมส่งออก โดยไม่กำหนดเงื่อนไขการส่งออกในเขตประกอบการเสรี เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีว่าด้วยความตกลงขององค์การการค้าโลก

2. กำหนดให้สามารถประกอบกิจการบริการในเขตอุตสาหกรรมทั่วไปและผู้ประกอบกิจการบริการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้
3. ผู้ประกอบการในเขตประกอบการเสรี จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางอากรเพิ่มเติม
4. ปรับปรุงขั้นตอนเพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วในการประกอบการต่างๆ ในเขตประกอบการเสรี
5. ปรับปรุงขั้นตอนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม และการจัดสรรที่ดินให้เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

2.5.3 ศักยภาพและโอกาสการลงทุนที่เพิ่มขึ้น

ศักยภาพ ในการประกอบกิจการของนักลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม ทั้งในเขตอุตสาหกรรมทั่วไปและเขตประกอบการเสรี จะเพิ่มพูนขึ้นด้วยสิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้นิคมอุตสาหกรรมเป็นยุทธฐานการผลิตและการบริการที่สมบูรณ์แบบ ที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมตลอดจนผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรม

2.5.4 การลงทุนในเขตอุตสาหกรรมทั่วไป (General Industrial Zone)

ผู้ลงทุนในเขตอุตสาหกรรมทั่วๆไปจะได้รับโอกาสและทางเลือกตลอดจนสิทธิประโยชน์ ดังนี้

2.5.4.1 การประกอบกิจการต่างๆ จะสามารถดำเนินการในเขตอุตสาหกรรมทั่วไปได้ ก่อ. ได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในเขตอุตสาหกรรมทั่วไป โดยให้มีการบริการที่ครบวงจร และจำเป็นต่อการประกอบอุตสาหกรรม อาทิเช่น การบริการด้านขนส่ง คลังสินค้า ศูนย์ฝึกอบรม สถานพยาบาล ฯลฯ โดยผู้ประกอบการจะสามารถถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินในเขตอุตสาหกรรมทั่วไปได้

2.5.4.2 สิทธิประโยชน์ทั่วไป (Non Tax) สำหรับผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมทั่วๆไป

2.5.4.2.1 สิทธิการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรม

2.5.4.2.2 สิทธิในการนำช่างฝีมือต่างชาติเข้ามาทำงานและนำคู่สมรสและบุคคลในการอุปการะเข้ามา และอยู่ในประเทศ

2.5.4.2.3 สิทธิในการส่งเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศ

2.5.5 การลงทุนในเขตประกอบการเสรี (I-EA-T Free Zone)

ภายใต้กฎหมาย กนอ. ฉบับล่าสุด นักลงทุนในเขตประกอบการเสรีจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี และการอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น ดังนี้

2.5.5.1 สิทธิประโยชน์

2.5.5.1.1 ผู้ประกอบการในเขตประกอบการเสรี จะได้รับสิทธิประโยชน์โดยไม่กำหนดเงื่อนไขการส่งออกสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร และได้รับความสะดวกมากขึ้นในการนำของหรือวัตถุดิบเข้าไปในเขตประกอบการเสรี

2.5.5.1.2 ของที่นำเข้าไปในเขตประกอบการเสรี จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางอากรเพิ่มขึ้น

2.5.5.1.3 ลดภาระภาษี สำหรับการนำผลิตภัณฑ์ออกจากเขตประกอบการเสรีเพื่อใช้หรือจำหน่ายในประเทศ โดยที่หากวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ มีส่วนผสมหรือส่วนประกอบของวัตถุดิบที่ผลิตในประเทศ ซึ่งเดิมไม่มีสิทธิ์ได้คืนหรือยกเว้นอากร ก็จะได้รับยกเว้นไม่ต้องนำราคาวัตถุดิบนั้นๆ มาคิดค่าภาษีอากร

2.5.5.1.4 ผู้ประกอบการในเขตประกอบการเสรี ได้รับสิทธิประโยชน์ตาม พ.ร.บ. กนอ. เช่นเดิมด้วย ดังนี้

สิทธิประโยชน์ทางภาษี อาทิ การยกเว้นภาษีนำเข้า ส่งออก ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิตสำหรับเครื่องจักร อุปกรณ์ ส่วนประกอบ วัตถุดิบ ของที่นำเข้ามาผลิต และสินค้า

สิทธิประโยชน์ทั่วไป ประกอบด้วย สิทธิในการเป็นเจ้าของที่ดิน การนำช่างเทคนิค ผู้ชำนาญการเข้ามาทำงาน การนำครอบครัวและผู้อยู่ในอุปการะเข้ามาอยู่ในประเทศ และการโอนเงินตราต่างประเทศกลับประเทศได้

2.5.5.2 ความสะดวกในการประกอบการ

2.5.5.1.1 อำนวยความสะดวกในการนำสินค้าและวัตถุดิบเข้ามาในประเทศ และเข้าไปในเขตประกอบการเสรี เพื่อผลิตสินค้าหรือเพื่อการค้าหรือบริการ โดยไม่ต้องระบุความเป็นเจ้าของ

2.5.5.1.2 อำนวยความสะดวก ในการดำเนินการส่งออกสินค้าจากเขตประกอบการเสรีไปต่างประเทศ ด้วยการกำหนดให้การนำของหรือวัตถุดิบเข้าไปในเขตประกอบการเสรี เพื่อการผลิต ผสม ประกอบ บรรจุ หรือดำเนินการอื่นใด ได้รับความสะดวกมากขึ้น โดยมีต้องขอหรือมีใบอนุญาตนำเข้าและการควบคุม

คุณภาพหรือมาตรฐานตามกฎหมายอื่น ตลอดจนการประทับตราหรือเครื่องหมายใดๆ ทั้งนี้ไม่รวมถึงกฎหมายศุลกากร

2.5.6 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรม

พ.ร.บ. กนอ. ฉบับล่าสุด ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรม ดังนี้

- 1) จัดตั้งเขตประกอบการเสรีได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยออกเป็นประกาศคณะกรรมการ กนอ. แทนการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา
- 2) ปรับปรุงขั้นตอนการจัดสรรที่ดินให้ดำเนินการได้รวดเร็วขึ้น อนุมัติโดยผู้ว่าการ กนอ. ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กนอ. กำหนด

2.5.7 ศักยภาพการแข่งขันของไทยในตลาดโลก

การแก้ไขกฎหมายของ กนอ. ยังส่งผลดีต่อผู้ประกอบการไทยในเวทีการค้าโลก ดังนี้

2.4.7.1 ประเทศไทยได้รับการยอมรับและความเชื่อมั่นจากประเทศสมาชิกในการปฏิบัติตาม พันธกรณีว่าด้วยความตกลง WTO ซึ่งจะส่งผลดีต่อการค้าและการลงทุน

2.4.7.2 ผู้ประกอบการจะไม่มีปัญหาการถูกตอบโต้จากการอุดหนุนเพื่อการส่งออก จากประเทศ สมาชิก WTO ที่ผู้ประกอบการส่งสินค้าไปจำหน่ายในประเทศดังกล่าว

2.4.7.3 เกิดการขยายตัวทางการค้าตามแนวทางการค้าเสรีที่ช่วยให้เศรษฐกิจไทยมีทิศทาง ที่ดีขึ้น

2.4.7.4 สร้างความมั่นใจให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการมากขึ้น

2.4.7.5 ได้รับสิทธิประโยชน์จากประเทศ WTO ซึ่งมีจำนวน 150 ประเทศ เช่นสิทธิประโยชน์ด้านภาษี เป็นต้น

2.4.7.6 ผู้ประกอบการจะทำธุรกิจได้คล่องตัวมากขึ้น กล่าวคือสามารถเลือกตลาดการค้าได้ตามสภาวะการแข่งขัน โดยจะเลือกขายสินค้าภายในประเทศ หรือส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศก็ได้ ซึ่งทำให้สามารถขยายตลาดการค้าไปยังตลาดโลกได้มากขึ้น

2.5.8 พื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรม

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.5.8.1 เขตอุตสาหกรรมทั่วไป (General Industrial Zone) คือ เขตพื้นที่ที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบอุตสาหกรรม การบริการหรือกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์ หรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือ การบริการ

2.5.8.2 เขตประกอบการเสรี (I-EA-T Free Zone) คือ เขตพื้นที่ที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบอุตสาหกรรมพาณิชยกรรม หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอุตสาหกรรมหรือพาณิชยกรรมเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ การรักษาความมั่นคงของรัฐ สวัสดิภาพของประชาชนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม หรือความจำเป็นอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยของที่นำเข้าไปในเขตดังกล่าวจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรและค่า ธรรมเนียมเพิ่มขึ้นตามที่กฎหมายบัญญัติ

2.5.9 สถานภาพการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม

สถานภาพการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม ณ ไตรมาส 1/2560 (ข้อมูล ณ ธันวาคม 2559)

พื้นที่ตามผังแม่บท	140,731 ไร่
พื้นที่คงเหลือสำหรับขาย/ให้เช่า	22,574 ไร่
จำนวนผู้ใช้ที่ดิน	4,072 ราย
จำนวนคนงาน	601,594 คน
เงินลงทุน	3,068,890 ล้านบาท

2.5.10 สิทธิประโยชน์การลงทุน บีโอไอ

ผู้ประกอบการที่เข้ามาลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม จะได้รับสิทธิประโยชน์จาก บีโอไอ ดังนี้

ตารางที่ 2.2 นิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย

สิทธิประโยชน์	เขต 1		เขต 2		เขต 3 (36 จังหวัดและ*นิคม อุตสาหกรรมแหลมฉบัง นิคม/เขตอุตสาหกรรมใน จังหวัดระยอง)		เขต 4 (22 จังหวัด)	
	ในนิคม/เขต อุตสาหกรรมที่ ได้รับการ ส่งเสริมการ ลงทุน	นอกนิคม/ เขตอุตสาหกรรม	ในนิคม/เขต อุตสาหกรรมที่ได้รับการ ส่งเสริมการ ลงทุน (ไม่รวมนิคม อุตสาหกรรมแหลม ฉบังนิคมสแลงเขต อุตสาหกรรมใน จังหวัดระยอง)	นอกนิคม/ เขตอุตสาหกรรมที่ ได้รับการ ส่งเสริมการ ลงทุน	ในนิคม/เขตอุตสาหกรรม ที่ได้รับการ ส่งเสริมการ ลงทุน	นอก นิคม/เขต อุตสาหกรรมที่ ได้รับการ ส่งเสริม การลงทุน	ในเขต นิคม อุตสาหกรรมที่ ได้รับการ ส่งเสริม การลงทุน	นอกนิคม/ เขตอุตสาหกรรมที่ ได้รับการ ส่งเสริม การลงทุน
ยกเว้น/ลดอากรขาเข้า เครื่องจักร	ลดหย่อน ร้อยละ 50	ลดหย่อน ร้อยละ 50	ยกเว้น*	ลดหย่อน ร้อยละ 50	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น	ยกเว้น
ยกเว้นภาษีเงินได้นิติ บุคคลและเงินปันผล	3 ปี	X	7 ปี*	3 ปี	8 ปี	8 ปี	8 ปี	8 ปี
ยกเว้น อากรขาเข้า วัตถุดิบและวัสดุจำเป็น เพื่อผลิตส่งออก	1 ปี	1 ปี	1 ปี	1 ปี	5 ปี	5 ปี	5 ปี	5 ปี
ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติ บุคคล ร้อยละ 50 เป็น เวลา 5 ปี	X	X	X	X	5 ปี	X	5 ปี	5 ปี
หักค่าขนส่ง ไฟฟ้า ประปา 2 เท่า	X	X	X	X	O	X	O	O
หักค่าติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวก	X	X	X	X	O	O	O	O
ลดหย่อนอากรขาเข้า วัตถุดิบและวัสดุจำเป็น เพื่อผลิตจำหน่ายใน ประเทศ	X	X	X	X	*ลดหย่อนร้อยละ 75 เป็นเวลาห้าปีให้คราวละหนึ่งปี (ยกเว้นนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังและนิคมสแลงเขตอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง)	X	*ลดหย่อนร้อยละ 75 เป็นเวลาห้าปีให้คราวละหนึ่งปี	X

หมายเหตุ : O = ได้รับสิทธิประโยชน์

X = ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์

*สำหรับคำขอรับการส่งเสริมการลงทุน ที่ยื่นภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2557

2. เป็นศูนย์ Permit, License, Privilege สามารถอนุญาต อนุมัติ ดำเนินการต่างๆ ในนิคมอุตสาหกรรม อาทิ
  - ใช้ที่ดินและประกอบกิจการ รวมถึงการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
  - การอนุญาตก่อสร้างอาคาร
  - การอนุญาตแจ้งเริ่มประกอบอุตสาหกรรม
  - การอนุญาตยกเว้นภาษีอากรในเขตประกอบการเสรี
  - การอนุญาตนำเข้า-ออกจากเขตประกอบการเสรี
  - การอนุญาตถือกรรมสิทธิ์ที่ดินในนิคมอุตสาหกรรม
  - การขออนุญาตให้ช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ และครอบครัวเข้ามาอยู่และทำงานในราชอาณาจักร
3. เป็นศูนย์อนุญาตผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรม อาทิ
  - การประกาศเขตนิคมอุตสาหกรรม
  - การอนุญาตผังแม่บท
  - การอนุญาตแบบก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค
  - การจัดสรรที่ดิน
4. เป็นศูนย์ Linkage หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับพิจารณาการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น บีโอไอ, กรมศุลกากร, สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, กระทรวงพาณิชย์, ธนาคาร, กรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อลดขั้นตอนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ
5. ให้บริการ E-Service, บริการประสานงาน
  - ใช้ที่ดินและประกอบกิจ
  - การอนุญาตยกเว้นภาษีอากรในเขตประกอบการเสรี
  - รับพิจารณาการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม

2.5.12 ข้อได้เปรียบของการลงทุนในประเทศไทย

2.5.12.1 ที่ตั้งยุทธศาสตร์

ประเทศไทยมีแหล่งที่ตั้งยุทธศาสตร์ในใจกลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นประตูสู่อินโดจีน และสองประเทศที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุดในโลก คือ จีน และ อินเดียไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกของ อาเซียน (ASEAN) มีพรมแดนติดกับ 4 ประเทศของ 10 ประเทศสมาชิก และยังได้รับสิทธิประโยชน์จาก AFTA(ASEAN Free Trade Agreement) ซึ่งมีประชากรรวมกันมากกว่า 500 ล้านคน

2.5.12.2 ความมั่นคงทางการเมืองและสังคม

ประเทศไทยมีระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีรัฐบาลจากการเลือกตั้งโดยเสียงส่วนใหญ่ของประชาชน และสามารถตรวจสอบได้ในส่วนของการลงทุนจากภาคเอกชนรัฐบาลไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเล็งเห็นว่าภาคเอกชนเป็นกลไกสำคัญในการนำความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมาสู่ประเทศ จึงให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกกับนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นอย่างดี

2.5.12.3 ระบบโครงสร้างพื้นฐาน

ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคประเทศไทยมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดีสำหรับนักลงทุนต่าง ชาติ เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของประเทศ สะดวกรวดเร็วด้วยเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบก ที่เชื่อมต่อกับระบบคมนาคมขนส่งทางอากาศและทางน้ำ

1) ระบบขนส่งและคมนาคมเชื่อมต่อภาคเหนือจรดภาคใต้ ภาคตะวันออกถึงภาคตะวันตกและเชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยถนนหลักมีความยาวเกือบ 4,000 กิโลเมตร

2) ทางอากาศ ท่าอากาศยาน 38 แห่ง ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ 45 ล้านคน/ปี ท่าอากาศยานดอนเมือง 18.5 ล้านคน/ปี ด้วยโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างศักยภาพด้านโลจิสติกส์และการกระจายสินค้าให้สามารถเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงทั่วประเทศทั้ง รถไฟ รถไฟฟ้า และรถไฟใต้ดิน รวมถึงเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัย เอื้ออำนวยต่อการลงทุนทางธุรกิจ

3) ทางน้ำ ท่าเรือระหว่างประเทศ 6 ท่า ท่าเรือแหลมฉบัง 7.7 ล้านทีอียู/ปี

4) ทางรถไฟ ทางเดี่ยว 3,763 กิโลเมตร ทางคู่และทางสาม 280 กิโลเมตร

2.5.12.4 แรงงาน

ประเทศไทยมีแรงงานกลุ่มใหญ่ที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีความโดดเด่นทางด้านแรงงานที่สามารถนำมาฝึกอบรมได้ ปรับตัวได้ดี และสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยการให้บริการด้วยรอยยิ้ม และไมตรีจิตซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนไทยส่วนใหญ่ ปัจจุบันประเทศไทยมีแรงงาน จำนวนประมาณ 39 ล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556)

อัตรากำลังขั้นต่ำ ตารางแสดงอัตรากำลังขั้นต่ำใหม่ ซึ่งได้ประกาศให้มีผลใช้
บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 ค่าจ้างขั้นต่ำ : 300 บาท

พื้นที่ : กรุงเทพมหานคร กระบี่ กาญจนบุรี กาฬสินธุ์ กำแพงเพชร ขอนแก่น
จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ชัยภูมิ ชุมพร เชียงราย เชียงใหม่ ตรัง ตราด ตาก
นครนายก นครปฐม นครพนม นครราชสีมา นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ นนทบุรี
นราธิวาส น่าน บึงกาฬ บุรีรัมย์ ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี ปัตตานี
พระนครศรีอยุธยา พังงา พัทลุง พิจิตร พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์แพร่ พะเยา
ภูเก็ต มหาสารคาม มุกดาหาร แม่ฮ่องสอน ยะลา ยโสธร ร้อยเอ็ด ระนอง ระยอง
ราชบุรี ลพบุรี ลำปาง ลำพูน เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สงขลา สตูล สมุทรปราการ
สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระแก้ว สระบุรี สิงห์บุรี สุโขทัย สุพรรณบุรี สุราษฎร์ธานี
สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อ่างทอง อุตรธานี อุทัยธานี อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี
และอำนาจเจริญ

2.5.12.5 การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

การบริหารและสิ่งอำนวยความสะดวกท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุดพร้อมไปด้วย
อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยในการบังคับเรือสินค้าเข้าเทียบท่า การขนถ่ายสินค้าขึ้นหรือลงเรือ
รวมถึงกิจกรรมการขนส่งต่อเนื่องอื่นๆ อีกด้วย

1. ท่าจอดเรือสินค้า

ท่าเทียบเรือเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการโดยมีร่องน้ำกว้างขวาง
พร้อมพื้นที่สำหรับกลับเรืออย่างปลอดภัยอุปกรณ์สำหรับขนถ่ายสินค้า อุปกรณ์สำหรับขน
ถ่ายสินค้า

Gantry Crane	2 Units	(40 Tons Capacity Each)
Mobile Crane	1 Unit	(90 Tons Capacity)
Forklift	4 Units	(2:10 - Tons, 2:5 - Tons)
Prime Mover & Chassis	3 Units	(30 Tons)
Trucks	6 Units	(5 - 7 Tons)

2. สำนักงานของหน่วยงานราชการ

ท่าเรืออุตสาหกรรม มาบตาพุดยังมีสำนักงานที่ทำการของหน่วยงานราชการเพื่อ
ความสะดวกในการติดต่อด้านเอกสาร ต่างๆ หน่วยงานราชการที่มีบนฝั่งประกอบด้วย
สำนักงานการศุลกากร สำนักงานกองตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานเก็บกักสินค้า และอื่นๆ

สำนักงานศุลกากร ศุลกากรมีหน้าที่จัดเก็บภาษี ตรวจสอบตรา เรือและสินค้าทั้งขาออก และขา

สำนักงานกองตรวจคนเข้าเมือง ชาวต่างประเทศที่ต้องการเข้าประเทศไทยจะต้องรับการสัมภาษณ์โดยเจ้าหน้าที่ กองตรวจคนเข้า เมือง ณ ที่ทำการที่ทำเรือที่เรือจอดเทียบอยู่

สำนักงานด่านกักกันโรค หน้าที่หลักของสถานีตรวจกักรวมไปถึงการตรวจเรือ สินค้า ตรวจสอบโรคติดต่อ นิควักขึ้นให้ลูกเรือ และคนบนเรือ ตรวจสอบดูแลความสะอาดของท่าเทียบ ป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ ตรวจกักอาหารนำเข้าพืช และ อื่น ๆ

นอกจากการบริการ ต่างๆ ที่จำเป็นเช่นเส้นทางคมนาคม การติดต่อสื่อสาร น้ำ บริโภค ไฟฟ้า ทางรถไฟแล้ว ทาง ท่าเรืออุตสาหกรรมยังให้บริการระบบ ช่วยเหลือในการ นำร่องสำหรับเรือสินค้าชนิดต่างๆ ด้วย นอกจากนี้ยังมีการบริการขนสินค้าเพื่อ สนอง ความต้องการของนักลงทุนนอกจากนี้ ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุดยังได้จัด เตรียม อุปกรณ์และการบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการให้บริการเรือสินค้าเพื่อความปลอดภัย สูงสุด ซึ่งประกอบไปด้วย :

- เรือลากจูง
- เรือนำร่อง
- เรือรับเชื้อ
- เรือตรวจการณ์
- ทู่นเครื่องหมายการเดินเรือ
- ไฟนำร่อง
- ไฟส่องท่าเทียบเรือ

2.5.12.6 บริการขนถ่ายสินค้า เรามีท่าเทียบเรือสำหรับเรือสินค้าเพื่อการส่งออก หรือนำเข้าที่มีปริมาณมาก รวมถึงการขนส่งผลิตภัณฑ์น้ำมันดิบซึ่งเป็นสินค้าเหลวด้วย ท่าเรือ มาบตาพุด ออกแบบมาเพื่อเป็นท่าเทียบเรือที่ได้มาตรฐานสากล โดยมีการบริการนำ ร่องตลอด 24 ชั่วโมงสำหรับ เรือสินค้าขาเข้าและขาออก มีที่พักสำหรับลูกเรือขนาด 12ม. x 30ม. และมีอาคารเก็บสินค้า 4,000ตารางเมตร และพื้นที่ กองเก็บสินค้าพักกลางแจ้ง ประมาณ 75,000 ตารางเมตร

2.5.12.7 ศูนย์บริการ Total Solution Center(TSC)

ในปี 2551 กนอ.ได้มีการพัฒนานวัตกรรมการให้บริการ โดยยกระดับศูนย์ OSS เดิมไปสู่การเป็นศูนย์ Total Solution Center (TSC) ที่ครอบคลุมการให้บริการทั้ง “ก่อน” “ระหว่าง” และ”หลัง” การลงทุนด้วยการปรับปรุงคุณภาพและขยายขอบเขตการให้บริการที่

มีอยู่เดิมพร้อมทั้งนำเสนอบริการรูปแบบใหม่ บนฐานของความรวดเร็ว ถูกต้อง โปร่งใส ได้มาตรฐานสากล ซึ่งเอื้อให้สามารถตอบโจทย์ความต้องการในทุกขั้นตอนการลงทุนได้อย่างสมบูรณ์ แบบและกระตุ้นให้เกิดการลงทุนที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องตามแนวทางให้บริการที่เน้นจุดยืน “ลูกค้าเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง” ศูนย์ Total Solution Center (TSC) ครอบคลุมการให้บริการที่หลากหลายดังนี้

1. Focal Point Service ให้บริการคำปรึกษาแก่นักลงทุนในการจัดตั้งและดำเนินธุรกิจบริการห้องประชุมหรือสำนักงานชั่วคราว รวมทั้งจัดหา Liaison ฐานข้อมูลบริการ รวมถึงการปรับปรุง และพัฒนาฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ของโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมผ่าน ทางเว็บไซต์ www.icatsolution.net
2. Training Services บริการจัดอบรมในหลักสูตรที่ออกแบบตามความต้องการของนักลงทุน
3. Value Added Services การให้บริการต่อเนื่องกับหน่วยงานภายนอก หลังจากได้รับอนุมัติการประกอบ กิจการในนิคมอุตสาหกรรมแล้ว โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการ ได้แก่ระบบอนุมัติ-อนุญาตทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Permission & Privilege (e-PP) ระบบพิธีการศุลกากรไร้เอกสารหรือ e-Paperless
4. One Stop Services การบริการอนุมัติอนุญาตแก่ผู้ประกอบการ อาทิ การขออนุญาตใช้ที่ดิน การก่อสร้าง การขอรับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากร การถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน การขอนำคนต่างด้าวเข้ามาอยู่และทำงานในราชอาณาจักร นอกจากนี้ยังมีการจัดหน่วยบริการเคลื่อนที่ (Mobile Service) ไปยังสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อต่ออายุใบอนุญาตทำงาน(Work Permit) และวีซ่า(Visa) ให้แก่ช่างเทคนิคและผู้ชำนาญการต่างด้าว
5. One Stop Services for Developers หรือ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จครบวงจรของผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงาน ครอบคลุมการให้บริการหลากหลายแก่ผู้พัฒนานิคมอุตสาหกรรมร่วมดำเนินงาน อาทิเช่น การยื่นขอประกาศเขตนิคมอุตสาหกรรม การขออนุญาตผังแม่บท การขออนุมัติแบบก่อสร้างสาธารณูปโภคและการจัดสรรที่ดิน การรายงานความก้าวหน้าการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคฯ และการยื่นขออนุญาตทำการจัดสรรที่ดิน เป็นต้น

2.5.13 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการให้อนุญาต

กองบริการธุรกิจอนุญาตผู้ประกอบการ และสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมที่โรงงานตั้งอยู่ ตัวอย่างศูนย์ธุรกิจอุตสาหกรรม: ศูนย์ธุรกิจนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง (Lat Krabang Business Center)

จากการดำเนินการพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ให้เป็นท่าอากาศยานนานาชาติ ซึ่งได้เปิดให้บริการเชิงพาณิชย์แล้วเมื่อเดือน กันยายน 2549 เพื่อรองรับ การขยายตัวจากโครงการพัฒนาพื้นที่ และเมืองศูนย์กลางการบิน รัฐบาลได้กำหนดผังเมืองโดยรอบพื้นที่สนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งครอบคลุมเขตลาดกระบังตะวันตก และตะวันออกที่อยู่ใกล้เคียงกับนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เป็นศูนย์กลางธุรกิจนานาชาติ ศูนย์กลางขนส่ง และ โลจิสติกส์ของเอเชีย

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) จึงได้จัดตั้งศูนย์ธุรกิจนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เพื่อเป็นการขยายพื้นที่รองรับการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรและให้ความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้ประกอบการและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.5.14 พื้นที่โครงการ

ประกอบด้วยศูนย์ธุรกิจ (Business Center) พร้อมสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจร

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศักรินทร์ นาครทรรพ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงการประยุกต์ใช้ระบบเวลาที่กำหนดไว้กับอุตสาหกรรมเครื่องประดับ อุตสาหกรรมด้านเครื่องประดับ เป็นอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อส่งออกที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย และเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นแรงงาน (labour intensive) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการผลิตที่หลากหลาย ความสูญเสียเนื่องจากการขาดเครื่องมือในการวางแผนและเตรียมการผลิตเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมา ข้อมูลมาตรฐานและสูตรเวลาก็เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการลดปัญหานี้ วิธีหนึ่งในการสร้างข้อมูลมาตรฐานคือ การใช้ระบบเวลาที่กำหนดไว้ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ 1) เพื่อสร้างข้อมูลมาตรฐานและสูตร เวลาในการทำงานของโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องประดับ โดยประยุกต์ใช้การวัดวิธี-เวลาซึ่งเป็นหนึ่งในระบบการเคลื่อนที่ที่กำหนดไว้เป็นหลัก และใช้ คอมพิวเตอร์เข้าช่วย 2) เพื่อใช้เป็นมาตรฐานสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม เครื่องประดับ 3) เพื่อนำไปใช้อ้างอิงต่อโรงงานอุตสาหกรรมที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกัน การสร้างข้อมูลมาตรฐานโดยใช้ระบบเวลาที่กำหนดไว้สำหรับงานวิจัย นี้มี 7 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจเบื้องต้นและจัดงานให้เป็นมาตรฐาน 2) การกำหนดงานที่ครอบคลุม 3) การแยกแยะส่วนย่อย

งานงาน 4) การกำหนดเวลาส่วนย่อยที่ทำโดยคน การสร้างส่วนย่อยที่ควบคุมโดยกระบวนการและ การรวมข้อมูลและสูตรทั้งหมด 5) การกำหนดและให้รหัสส่วนย่อยงานที่ต้องการ 6) การทดสอบ ความถูกต้อง 7) การประมวลผลโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์และการเตรียมรายงานขั้นสุดท้าย การวิจัยนี้ทำการวิจัยในสามแผนกของการผลิตเครื่องประดับก็คือ แผนกแต่งแผนกฝัง และแผนกขัด และชุด ได้ผลสรุปว่าสามารถสร้างข้อมูล มาตรฐานและสูตรเวลาสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องประดับ โดยการประยุกต์ใช้ ระบบเวลาที่กำหนดไว้ จากค่าเวลาที่ได้จากข้อมูลมาตรฐานและสูตรเวลานี้ สามารถใช้เป็นมาตรฐานได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนั้นข้อมูลมาตรฐานและสูตร เวลาสามารถถูก พัฒนาเพื่อใช้สำหรับแบบอื่น ๆ ของงานที่จะเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งคุณสมบัติข้อนี้จะทำให้ข้อมูล มาตรฐานเวลานี้สามารถนำไปอ้างอิงกับ อุตสาหกรรมที่คล้ายคลึงกันได้

นุชสรา รักอำนาจกิจ (2537:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเพื่อปรับปรุงระบบการ ควบคุมการผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องประดับ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาปัญหาเพื่อหา แนวทางปรับปรุงระบบการควบคุมการผลิตใน โรงงานอุตสาหกรรมเครื่องประดับ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการควบคุมการผลิตของโรงงานประเภทนี้ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่า โรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้มักประสบปัญหา ด้านการบริหารจัดการด้าน การควบคุมการผลิต รวมทั้งการควบคุมการเบิกใช้ วัตถุดิบ และสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งล้วนแล้วแต่ เกี่ยวข้องกับวัสดุที่มีมูลค่าทำให้เกิดการสูญหายบ่อย ๆ ประเด็นสำคัญในการในการศึกษาจึง ประกอบด้วย การจัดโครงการสร้างองค์กร การควบคุมการผลิต มีการประชุมติดตามปัญหา ทาง การผลิต การออกแบบปรับปรุงเอกสารทางการผลิตที่จำเป็น ซึ่งประกอบด้วยรายงานและเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาระบบการควบคุม เกี่ยวกับวัตถุดิบ งานระหว่างผลิตและสินค้าสำเร็จรูป ผลการ ศึกษาวิจัย ส่งผลทำให้ประสิทธิภาพทางการผลิตภาพทางการ ผลิตของแต่ละหน่วยงาน มีแนวโน้ม สูงขึ้น มีการใช้เอกสารทางการผลิตที่เสนอ ในการควบคุมงานและเก็บข้อมูลพื้นฐานทางการผลิต สำหรับหัวหน้างานและผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจและวางแผนงานผลิต และทำ ให้แต่ละหน่วยงาน มีการควบคุมและติดตามงานในระหว่างผลิตที่เป็นระบบและรัดกุมยิ่งขึ้น ทำให้ เปอร์เซนต์ความสูญเสียของชิ้นงานในระหว่างการ ผลิตลดลง

ศุภัช ศุภขลาสัย และ ศุภมาส พยัคฆพันธ์ (2539:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคู่ทาง และ โอกาสทางการส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียนของอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ ผลการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันไทยเป็นผู้ส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับที่ สำคัญประเทศหนึ่งในโลก โดยพัฒนาจากการเป็นศูนย์กลางการค้าพลอย การเจียรไนพลอย การเจียรไนเพชร และมาเป็นผู้ผลิตและส่งออกเครื่องประดับเพชรพลอย อุตสาหกรรมนี้แบ่ง ออกเป็น 3 อุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมเจียรไนพลอย อุตสาหกรรมเจียรไนเพชร และ อุตสาหกรรมเครื่องประดับเพชรพลอย

อุตสาหกรรมเจียรไนพลอยเกิดจากการที่ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าพลอย เนื่องจากเป็นแหล่งพลอยที่สำคัญ 1 ใน 5 แห่งของโลก และอาศัยความได้เปรียบจากฝีมือการเจียรไนที่ประณีต และไทยยังมีการหุงหรือเผาพลอย ซึ่งทำให้พลอยมีคุณค่ามากขึ้น ซึ่งการหุงหรือเผาพลอยนี้มีในไทยเพียงประเทศเดียวในโลก อุตสาหกรรมเจียรไนพลอยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยใช้เครื่องมือเจียรไนที่ไม่ซับซ้อนและมีราคาถูก การลงทุนลักษณะโรงงานที่มีการลงทุนสูงจึงมีน้อยมาก การส่งออกส่วนใหญ่ของอุตสาหกรรมจะผ่านบริษัทผู้ส่งออก (Exporting Firms) และผู้ค้าคนกลาง (Trading Firms) และมีบางบริษัทเท่านั้นที่เป็นทั้งผู้ผลิตและส่งออก

อุตสาหกรรมเจียรไนเพชรในไทยเกิดจากการย้ายฐานการผลิตจากประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการเจียรไนเพชรมาเป็นเวลานาน เช่น เบลเยียม อิสราเอล และอังกฤษ เนื่องจากต้องการการได้เปรียบในด้านค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าในการเจียรไนเพชรขนาดเล็กกว่าในประเทศตน ไทยมีฝีมือการเจียรไนเพชรที่พัฒนามาจากการเจียรไนพลอย ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเจียรไนเพชรมีเพียงไม่กี่ราย (เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมเจียรไนพลอย) และส่วนใหญ่เป็นบริษัทต่างชาติที่มีลักษณะเป็นโรงงานที่มีการลงทุนสูง เนื่องจากเครื่องมือในการเจียรไนทันสมัย ซับซ้อน และต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมนี้จึงต้องมีการเงินที่ดี และต้องมีชื่อเสียงและประสบการณ์ในวงการค้าพลอยมาก่อน เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการได้รับคัดเลือกซื้อเพชรจากเดอ เบียร์ส (De Beer)

อุตสาหกรรมเครื่องประดับเพชรพลอยนั้น ผู้ผลิตเพื่อส่งออกส่วนหนึ่งพัฒนาจากผู้ผลิตเพื่อขายในประเทศ หรือพัฒนามาจากผู้ส่งออกอัญมณี (Gems Exporter) หรือผู้ค้าอัญมณีภายในประเทศ (Local Gems Traders) และผู้ผลิตอีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ผลิตที่ร่วมทุนกับต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีผู้ส่งออก (Exporter) ที่อาศัยการผลิตจากผู้รับเหมาช่วง (Subcontractors) โดยผู้ส่งออก (Exporters) ประเภทนี้อาศัยประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนี้มาก่อน และต้องมีการเงินที่ดี

การส่งออกอัญมณีของไทยนั้นมีแนวโน้มส่งออกเพชรเจียรไนมากขึ้น ในขณะที่ส่งออกพลอยเจียรไนลดลง พลอยที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นทับทิมและไพลิน ตลาดส่งออกพลอยที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป ญี่ปุ่น และฮ่องกง ตลาดส่งออกเพชรเจียรไนที่สำคัญ คือ เบลเยียม ญี่ปุ่น ฮ่องกง อิสราเอล และสหรัฐอเมริกา ส่วนการส่งออกเครื่องประดับเพชรพลอยมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่การนำเข้าเครื่องประดับเพชรพลอยมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 ของมูลค่าการส่งออก โดยส่วนใหญ่นำเข้าจากสหรัฐอเมริกา อิตาลี ฝรั่งเศส และฮ่องกง

สำหรับตลาดอาเซียนนั้นไทยมีแนวโน้มส่งออกพลอยลดลง และส่งออกเพชรเจียรไนมากขึ้น มูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปอาเซียนยังมีสัดส่วนที่น้อยมาก (ไม่ถึงร้อยละ 10) ต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นการส่งออก

ไปยังสิงคโปร์ อย่างไรก็ตามตลาดที่น่าสนใจนอกจากสิงคโปร์ คือ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เนื่องจากมีการขยายตัวในการส่งออกสูง

ไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากที่สุดในอาเซียนทั้งในอุตสาหกรรมเจียรไนพลอย อุตสาหกรรมเจียรไนเพชร และอุตสาหกรรมเครื่องประดับเพชรพลอย ในอุตสาหกรรมเจียรไนพลอย ไทยมีความได้เปรียบในด้านวัตถุดิบ (เนื่องจากเป็นแหล่งพลอยสีและศูนย์การค้าพลอย) และไทยมีฝีมือเจียรไนที่ละเอียด ประณีต ประกอบกับมีเทคนิคการหุงพลอยที่มีประเทศเดียวในโลก ส่วนอุตสาหกรรมเจียรไนเพชรนั้นไทยมีความได้เปรียบในด้านฝีมือเจียรไน (ซึ่งพัฒนามาจากการเจียรไนพลอย) และสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องประดับเพชรพลอย ผู้ผลิตไทยมีความได้เปรียบทั้งในด้านวัตถุดิบ ฝีมือการเจียรไนเพชรพลอย การทำตัวเรือน และความชำนาญในตลาดส่งออก

สำหรับผลกระทบของอาฟต้า (AFTA) ที่มีต่ออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับนั้น ไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากที่สุดในอาเซียน จึงคาดได้ว่าการเปิดตลาดจะทำให้ไทยสามารถขยายการส่งออกไปยังตลาดอาเซียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมเครื่องประดับเพชรพลอยที่มีอัตราการคุ้มครองทางด้านภาษีนำเข้าในระดับสูง ส่วนอุตสาหกรรมอัญมณี (อุตสาหกรรมเจียรไนพลอยและเพชร) นั้นการขยายตัวในการส่งออกคงมีไม่มากนัก เนื่องจากประเทศในกลุ่มอาเซียนมีอัตราการคุ้มครองทางด้านภาษีนำเข้าไม่สูงหรือมีการค้าค่อนข้างเสรีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามการได้รับประโยชน์จากการขยายการส่งออกของไทยจากผลของอาฟต้า (AFTA) นี้ขึ้นอยู่กับความคาดหวัง (Local Content Requirement) ด้วย หากมีการตั้งความคาดหวัง (Local Content Requirement) สูงเกินไปการส่งออกอัญมณีคงจะเป็นไปได้ยาก และการรวมกลุ่มการค้าเสรีอาเซียนคงจะไม่ก่อให้เกิดการค้า (Trade Creation) ขึ้นในสินค้านี้

สุลักษณ์ เลาจเวชกุล. (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ ความได้เปรียบเชิงแข่งขันในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ตั้งแต่ปี 2526-2541 อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ มีมูลค่าการส่งออกคิด 1 ใน 10 ของการส่งออกของประเทศ นอกจากนี้ยังมีมูลค่าการส่งออกร้อยละ 80 ของมูลค่าการผลิตทั้งหมด และอุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูง ประกอบกับประเทศไทยมีเทคนิคการเผาพลอย ซึ่งจะเพิ่มมูลค่าของอัญมณี จึงทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการส่งอัญมณีและเครื่องประดับไปยังตลาดโลก ในปัจจุบันความได้เปรียบของประเทศลดลงเนื่องจากปัญหาด้านวัตถุดิบ ค่าแรง และยังต้องนำเข้าระบบ คุณภาพอัญมณีที่จะสร้างความมั่นใจให้กับผู้ซื้อ จึงส่งผลให้ความสามารถทางการแข่งขันของไทยในอุตสาหกรรมนี้ลดลงและอาจเสียเปรียบทางการแข่งขันเมื่อเทียบกับประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าเช่น อินเดีย จีน และเวียดนาม ดังนั้นหากประเทศไทยไม่ปรับตัวไปสู่การผลิตสินค้าคุณภาพสูงเพื่อเพิ่มมูลค่าเพิ่มแล้ว ตลาดส่งออกของไทยก็就会被แทนที่

ด้วยประเทศผู้ส่งออกที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าในที่สุด การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างทั่วไป ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับศึกษาความได้เปรียบโดย เปรียบเทียบ และศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบกับความได้เปรียบเชิง แข่งขันภายในประเทศที่มีต่ออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ และเปรียบเทียบความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและความได้ เปรียบเชิง แข่งขันกับประเทศคู่แข่ง คือประเทศอินเดีย ในการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบใช้แนวคิดของ ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ส่วนปัจจัยที่มีผล กระทบต่อความได้เปรียบเชิง แข่งขันใช้กรอบแนวคิดของ ไมเกิล. อี.พอร์เตอร์ ซึ่งได้แก่ สภาวะปัจจัยการผลิตภายในประเทศ อุปสงค์ภายในประเทศ อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง ภายในประเทศ โครงสร้างของบริษัท และสภาพการแข่งขันภายใน ประเทศ รวมทั้งเหตุผลวิสัยและนโยบายของรัฐบาล จากการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบพบว่า ประเทศไทยและประเทศอินเดียมีความได้เปรียบโดย เปรียบเทียบ และประเทศอินเดียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเหนือประเทศไทย นอกจากนี้ ประเทศไทยเริ่มสูญเสียความได้เปรียบเชิงแข่งขัน เพราะค่าแรงงานที่สูงกว่าในด้านคุณภาพสินค้า ที่ผลิตได้มีคุณภาพสูงกว่าอินเดีย นอกจากนี้ประเทศไทยยังเสียเปรียบประเทศอื่นๆ ในด้านของ อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ ดังนั้นจึงควรพัฒนาเทคโนโลยี และแรงงานเพื่อ ยกกระดับคุณภาพสินค้าและ เพื่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมสนับสนุนภายในประเทศ

ณัฐวุฒิ โตวิกัย (2543:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จใน อุตสาหกรรมเครื่องประดับไทย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอปัจจัยสำคัญที่มีต่อความสำเร็จ ในอุตสาหกรรมเครื่องประดับไทยสำหรับผู้ประกอบการภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง เสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก ทั้งนี้มี ขอบเขตของการวิจัย คือ ศึกษาเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องประดับซึ่งมีผลิตภัณฑ์หลัก คือ เครื่องประดับอัญมณี ที่มีตัวเรือนทำด้วยทองคำ เงิน แพลตตินัม และโลหะมีค่าชนิดอื่น ๆ

ขั้นตอนแรกของการวิจัย คือ การรวบรวมข้อมูลทั้งจากสถิติการค้า ข่าวดารในวงการ ผลงานวิจัยในอดีต และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานี้ โดยสำรวจแบบสอบถามไปยังผู้ประกอบการและ ผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมเครื่องประดับ ลำดับต่อไปจึงทำการวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายใน และ ภายนอกเพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของอุตสาหกรรม แล้วจึงวิเคราะห์หา ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ และเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาอุตสาหกรรม

จากการวิเคราะห์ตลาดเครื่องประดับโลก พบว่าเครื่องประดับไทยส่วนใหญ่จัดอยู่ใน ตลาดระดับกลางและมีแนวโน้มที่จะมีศักยภาพในการแข่งขันลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากปัจจัยภายใน เองและปัจจัยภายนอกจากทั้งคู่แข่งที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และแนวโน้มสภาพเศรษฐกิจ ถดถอยของลูกค้านี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดวิสัยทัศน์ของการศึกษานี้เป็นการศึกษาแนวทางการอยู่รอดของอุตสาหกรรมเครื่องประดับไทยในตลาดระดับกลาง

ผลจากการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมเครื่องประดับไทยมีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการอยู่รอดในตลาดระดับกลาง 8 ประการ อันได้แก่ วัตถุดิบ ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน เทคโนโลยี การตลาด นโยบายด้านภาษีและมาตรการของรัฐ ภาพลักษณ์ และเครื่องหมายการค้า และเทคโนโลยีสารสนเทศ (Internet)

ปริญญช แยมจินดา (2548:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีแท้ในประเทศไทย การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาการดำเนินงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีแท้ในประเทศไทยใน 3 ด้าน คือ ด้านวัตถุดิบ ด้านเทคโนโลยีในการผลิต และด้านแรงงาน เพื่อเปรียบเทียบระหว่างลักษณะของผู้ประกอบการจำแนกตามขนาดของกิจการ รูปแบบความเป็นเจ้าของธุรกิจ และระยะเวลาในการดำเนินงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยทำการทดสอบสมมติฐานที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยมีดังนี้

1) ระดับปัญหาการดำเนินงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีแท้ในประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีระดับปัญหาในด้านต่าง ๆ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านแรงงาน ด้านเทคโนโลยีการผลิต และด้านวัตถุดิบ ตามลำดับ

2) การเปรียบเทียบลักษณะของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีแท้ในประเทศไทยกับปัญหาในการดำเนินงาน พบว่า ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีแท้ในประเทศไทยที่มีขนาดของกิจการ รูปแบบความเป็นเจ้าของธุรกิจ และระยะเวลาในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณีแท้ในประเทศไทยมีปัญหาการดำเนินงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จอมขวัญ กำปันทอง (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง เจตคติของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเครื่องประดับในประเทศไทยที่มีต่อระบบการจัดการการผลิตที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาถึงระดับเจตคติของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเครื่องประดับในประเทศไทยที่มีต่อระบบการจัดการการผลิตที่มีประสิทธิภาพ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่วนองค์กรของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเครื่องประดับที่มีต่อระดับเจตคติของระบบการจัดการการผลิตที่มีประสิทธิภาพในด้านต่างๆ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ด้วยวิธี t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบสมมติฐานได้กำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

1. ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเครื่องประดับในประเทศไทย มีระดับเจตคติที่มีต่อระบบการจัดการการผลิตที่มีประสิทธิภาพในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.556 เมื่อพิจารณาระดับเจตคติของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเครื่องประดับในประเทศไทยที่มีต่อระบบการจัดการการผลิตที่มีประสิทธิภาพในแต่ละด้าน พบว่าด้านระบบการวางแผนการผลิต ด้านระบบการปฏิบัติการผลิต และด้านระบบการควบคุมการผลิต มีระดับเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างดี ส่วนด้านระบบการควบคุมวัสดุการผลิตมีระดับเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบระดับเจตคติของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเครื่องประดับในประเทศไทยที่มีต่อระบบการจัดการการผลิตที่มีประสิทธิภาพ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ขนาดของธุรกิจ รูปแบบการลงทุน และลักษณะประเภทของการผลิตของผู้ประกอบการที่ต่างกันทำให้ระดับเจตคติที่มีต่อระบบการจัดการการผลิตที่มีประสิทธิภาพต่างกัน ส่วนเพศของผู้ประกอบการที่ต่างกันทำให้ระดับเจตคติที่มีต่อระบบการจัดการการผลิตที่มีประสิทธิภาพไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พนิดา อุดมแก้ว (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันในโรงงานอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในเขตนิคมอุตสาหกรรมอัญธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย (1) เพื่อศึกษาถึงระดับความคิดเห็นของผู้บริหารในการให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสามารถทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในเขตนิคมอุตสาหกรรมอัญธานี (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหาร ได้แก่ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงานที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของผู้บริหารต่อปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในเขตนิคมอุตสาหกรรมอัญธานี (3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของสถานประกอบการ ได้แก่ ขนาดของกิจการ ลักษณะการผลิต และระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ ที่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของผู้บริหารต่อปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในเขตนิคมอุตสาหกรรมอัญธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้โปรแกรม SPSS For Windows ในการประมวลผล

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสามารถทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในเขตนิคมอุตสาหกรรมอัญธานีไม่แตกต่างกัน

2) ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงานมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันในโรงงานอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในเขตนิคมอุตสาหกรรมอัญธานีไม่แตกต่างกัน

3) ลักษณะของสถานประกอบการ ได้แก่ ขนาดของกิจการ ลักษณะการผลิต และระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ ไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นของผู้บริหารต่อปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในเขตนิคมอุตสาหกรรมอัญธานี

วรนาถ แสงมณี (2558 : บทคัดย่อ)1) ทักษะคิดที่มีต่อการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2) การเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน 3) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อทัศนคติต่อการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ 4) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน การศึกษาครั้งนี้พบว่า

1. นักศึกษามีระดับค่าเฉลี่ยรวมทัศนคติที่มีต่อการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.329)

2. นักศึกษามีระดับค่าเฉลี่ยรวมการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.341)

3. นักศึกษามีระดับค่าเฉลี่ยทัศนคติในแต่ละด้านดังนี้ คือ ด้านการยอมรับและมุมมองทางวัฒนธรรมส่วนบุคคล = 3.481 ด้านการยอมรับและการปรับตัวของภาคธุรกิจเอกชน = 3.451 ด้านภาคการศึกษา = 3.311 และด้านนโยบายและมาตรการของภาครัฐ = 3.073

4. นักศึกษามีระดับค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมในทักษะแต่ละด้านดังนี้คือ ทักษะด้านความเป็นผู้นำและบุคลิกภาพ = 3.589 ทักษะด้านวิชาชีพและศักยภาพในการปฏิบัติงาน = 3.365 ทักษะด้านวัฒนธรรม = 3.256 และทักษะด้านภาษาอังกฤษและการสื่อสาร = 3.155

5. นักศึกษาที่มีการเตรียมตัวเพื่อสร้างความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน AEC และระดับความเห็นด้วยต่อการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ AEC แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. นักศึกษาที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษ การเตรียมตัวเพื่อสร้างความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน AEC และทัศนคติที่มีต่อการเปิด AEC แตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในการเข้าสู่ตลาดแรงงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

7. นักศึกษาที่มีการเคยไปในประเทศกลุ่มอาเซียนแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

8. นักศึกษาที่มีเพศ ภูมิลำเนาเดิม เป้าหมายหลังเรียนจบปริญญาตรี เป้าหมายด้านสถานที่ในการประกอบอาชีพ การเคยไปในกลุ่มอาเซียน และความรู้ด้าน AEC แตกต่างกัน มีทัศนคติที่มีต่อการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไม่แตกต่างกัน

9. นักศึกษาที่มีเพศ ภูมิลำเนาเดิม เป้าหมายหลังเรียนจบปริญญาตรี เป้าหมายด้านสถานที่ในการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในการเข้าสู่ตลาดแรงงานไม่แตกต่างกัน

10. เมื่อพิจารณารายด้านของทัศนคติ พบว่า นักศึกษาที่เรียนชั้นปีต่างกัน มีทัศนคติด้านการยอมรับและการปรับตัวของภาคธุรกิจเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

11. เมื่อพิจารณารายด้านของทัศนคติ พบว่า นักศึกษามีความสามารถทางภาษาอังกฤษต่างกัน มีทัศนคติด้านการยอมรับและมุมมองทางวัฒนธรรมส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

12. เมื่อพิจารณารายด้านของการเตรียมความพร้อม พบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีที่เรียนต่างกัน มีทัศนคติด้านความเป็นผู้นำและบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

13. เมื่อพิจารณารายด้านของการเตรียมความพร้อม พบว่า นักศึกษาที่มีระดับความเห็นด้วยต่อการที่ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ AEC ต่างกัน มีทัศนคติด้านวิชาชีพและศักยภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านภาษาอังกฤษและการสื่อสาร และด้านความเป็นผู้นำและบุคลิกภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

14. เมื่อพิจารณารายด้านของการเตรียมความพร้อม พบว่า นักศึกษาที่มีความรู้ด้าน AEC ต่างกัน มีทัศนคติด้านความเป็นผู้นำและบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนและร้อยละของแนวทางในการปรับตัวด้านปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

แนวทางในการปรับตัว	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
ปรับโครงสร้างค่าแรงงานเพิ่ม	55	43.3
ให้พนักงานที่มีอยู่เดิมทำงานล่วงเวลาเพิ่มเติมมากขึ้น	33	26.0
ดึงตัวจากกิจการอื่นด้วยการเพิ่มสวัสดิการ	11	8.7
เปลี่ยนสถานภาพการจ้างจากรายวันเป็นประจำ	16	12.6
แนวทางอื่น ๆ	12	9.4
รวม	127	100.0

วรณารถ แสงมณี (2555 : บทคัดย่อ) จากตารางที่ 2.3 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีแนวทางในการปรับตัวด้านปัญหาการขาดแคลนแรงงานมากที่สุด คือ

ปรับโครงสร้างค่าแรงงานเพิ่ม มีจำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา คือ ให้พนักงานที่มีอยู่เดิมทำงานล่วงเวลาเพิ่มเติมมากขึ้น มีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.0 เปลี่ยนสถานภาพการจ้างจากรายวันเป็นประจำ มีจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.6 และแนวทางที่มีผู้ตอบน้อยที่สุดคือ ดึงตัวจากกิจการอื่นด้วยการเพิ่มสวัสดิการ มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7

ในกรณีของผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่ามีแนวทางในการปรับตัวด้วยรูปแบบอื่นนั้น มีดังนี้คือ จัดหาบุคคลอื่นทำงานแทนในงานบางประเภท Outsource การสรรหาบุคลากรใหม่ จัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน หมุนเวียนการทำงานของพนักงานให้ได้หลายอย่าง (พนักงานหนึ่งคนต้องทำงานได้มากกว่า 1 อย่าง) มีการจ่ายค่าจ้างงานเพิ่มขึ้น และสั่งซื้อพลอยเจียรไนเข้ามาแทน

ตารางที่ 2.4 แสดงจำนวนและร้อยละแนวทางในการปรับตัวด้านคุณภาพฝีมือแรงงาน

แนวทางในการปรับตัว	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
จัดฝึกอบรมเพิ่มเติม	62	48.4
จ่ายค่าแรงงานตอบแทนให้สูงขึ้น	38	29.7
มีการทดสอบวัดระดับฝีมือ	21	16.4
แนวทางอื่น ๆ	7	5.5
รวม	128	100.0

จากตาราง ที่ 2.4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีแนวทางในการปรับตัวด้านปัญหาคุณภาพฝีมือแรงงานมากที่สุด คือ ใช้วิธีจัดฝึกอบรมเพิ่มเติม มีจำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมาคือ จ่ายค่าแรงงานตอบแทนให้สูงขึ้น มีจำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.7 และแนวทางที่มีผู้ตอบน้อยที่สุด คือ มีการทดสอบวัดระดับฝีมือ มีจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.4

ในกรณีของผู้ที่ตอบแบบสอบถามว่ามีแนวทางในการปรับตัวด้วยรูปแบบอื่นนั้น มีดังนี้คือการสรรหาบุคลากร เทรนนิ่งตัวต่อตัวกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภายใน ประเมินผลการทำงานให้บ่อยขึ้น เพื่อกระตุ้นให้พนักงานกระตือรือร้นในการพัฒนาฝีมือ เปลี่ยนวิธีการรับสมัครให้ละเอียดขึ้น หาอุปกรณ์ที่ทันสมัยมาเสริม ให้ความรู้ในการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานมากขึ้น และให้หัวหน้างานสอนเป็นพิเศษ